

Centrul de Resurse
pentru Democrație

al Asociației
Pro Democrația

2012

modele electorale

II. Actorii procesului electoral

Cei care votează și cei care sunt votați

Centrul de Resurse
pentru Democrație
al Asociației
Pro Democrația

2012

modele electorale

II. Actorii procesului electoral

Cei care votează și cei care sunt votați

Au contribuit la această lucrare:

Coordonator:

Adrian Sorescu

Asistent coordonator:

Laura Munteanu

Analiză comparată, texte:

Conf. dr. Cristian Pîrvulescu

Adrian Sorescu

Laura Munteanu

Cristian Bratu

Documentare:

Laura Munteanu

Ciprian Bobeică

Cristian Bratu

Iulia Georgescu

Horațiu Iancu

Corina Iordache

Ana-Maria Moșneagu

Costică Topală

Tehnoredactare:

Constantin Mârza

Dreptul de autor

©Asociația Pro Democrația

Publicat: București, 2006.

CReD - Asociația Pro Democrația
Bd. Mareșal Averescu nr. 17
Pavilion 7, etaj 3
Sector 3, București, cod 011 454
Tel.: (+4021) 222 82 45
Fax: (+4021) 222 82 54
Mobil: (+4) 0723 152 493; 0744 688 163
E-mail: apd@apd.ro
Web: www.apd.ro

Cuprins

Cine are dreptul să voteze	5
Vârsta minimă pentru vot	5
Sănătatea mintală	5
Cerințe legate de cetățenie	6
Cerințe legate de reședință	6
Votul obligatoriu	9
Cine are dreptul să candideze	11
Vârsta	11
Cetățenia	12
Reședința în țară	12
Reședința pe teritoriul circumscripției	12
Constituirea unui depozit bancar la dispoziția instituțiilor statului sau plata unei taxe de înscriere în alegeri	13
Semnăturile de susținere	16
Alte restricții	16
Cine poate propune candidați pentru alegerile parlamentare	17
Reguli privind asocierea în partide, alianțe, alte tipuri de organizații	22
Situația celor care votează și a celor care sunt votați, în fiecare dintre țările Uniunii Europene, în Bulgaria și în România	25 24
Bibliografie	39

Cine are dreptul să voteze

Criteriile care definesc alegerile democratice din punct de vedere al modului în care se exercită votul, criteriile unanim acceptate, la ora actuală, în toată lumea democrată, sunt cele care țin de caracterul universal, egal, secret și liber exprimat al votului. Discuția din acest material cu privire la cine are dreptul să voteze pleacă de la sintagma „vot universal”, sintagmă care necesită o serie de explicații pentru a fi percepută în raport cu realitatea.

Deși votul universal este considerat de toată lumea a fi un prim criteriu pentru ca alegerile să fie considerate democratice, Katz, spre exemplu, observa că „...nici o țară nu permite tuturor adulților să voteze. Chiar dacă există o tendință în ultimii 200 de ani de a înlătura o barieră după alta, încă există multe restricții”.

De-a lungul secolului XIX și în prima parte a secolului XX, dreptul la vot pentru femei și cetățenii fără resurse financiare a făcut obiectul, nu numai al unor dezbateri aprinse, ci și al unor ample campanii în care se revendica acest drept. Spre deosebire de situația din acele vremuri, restricțiile actuale afectează grupuri mult mai mici de persoane. De regulă, este vorba de condamnați, locuitorii unei țări care nu sunt cetățeni ai țării respective, persoanele cu deficiențe mintale. Întrebarea cine ar trebui și cine nu ar trebui lăsat să voteze rămâne însă, în continuare, una la care se caută în permanență răspunsul cel mai potrivit.

Capitolul de față tratează modul în care țările democratice limitează dreptul de a vota. Sunt trecute în revistă prevederile legilor în vigoare și sunt menționate dezbaterile care se poartă în legătură cu cine ar trebui și cine nu ar trebuie să aibă drept de vot. Este descrisă frecvența și „greutatea” unor restricții și se analizează dacă există un consens între țările democratice în legătură cu restricțiile legitime, totodată semnalând particularități legislative.

Vom vedea, totodată, și cum percep democrațiile existente votul - ca un drept sau ca o responsabilitate, vom analiza în mod particular cazul țărilor în care votul este obligatoriu și ce sancțiuni există în cazul nerespectării acestei obligații.

1. Vârsta minimă pentru vot

Cea mai des întâlnită restricție referitoare la competență este cea legată de vârsta la care individul este considerat apt pentru a exprima un vot într-o manieră rezonabilă. Excluderea ne-adulților de la această acțiune se justifică în mod obișnuit pe motivul că doar persoanele mature pot lua decizii raționale și că, având în vedere dificultatea măsurării maturității unei persoane, o decizie bazată pe vârstă este justificată. Copiilor și adolescenților le pot lipsi cunoștințele și înțelegerea necesară și pot fi influențați de către părinții lor. Cei care susțin o vârstă mai avansată la care individul să obțină dreptul de a vota consideră că gradul de maturitate crește o dată cu vârsta, deci cu cât mai vârstnic, cu atât mai bine. Cei care propun o vârstă mai redusă pentru vot susțin că adolescenții sunt mai bine informați și mai independenți în judecata lor decât erau în trecut. De asemenea se subliniază faptul că, în unele domenii, adolescenții sunt tratați ca adulți: pot avea o slujbă, plătesc taxe și, în unele cazuri, pot fi chiar condamnați de către o instanță.

Cu mici excepții, în mai toate țările, vârsta minimă de la care cetățenii pot vota este de 18 ani. Este și cazul tuturor țărilor membre ale Uniunii Europene, precum și al Bulgariei și României.

2. Sănătatea mintală

Plecându-se de la ideea că o persoană nu poate lua o decizie rațională atâta timp cât propria sănătate mintală îi este pusă la îndoială, deposedarea persoanei cu deficiențe mintale de dreptul său la vot este, în aparență, o soluție pe deplin justificată. Criteriile după care sunt clasificate bolile mintale însă, au evoluat foarte mult în ultimul timp astfel că, în opinia multor analiști, în timp ce este normal ca bolile grave să ducă la suspendarea dreptului la vot, problemele mai ușoare și temporare nu ar trebui să determine acest lucru. Pe de altă parte însă, este aproape imposibil să se traseze o limită care să nu fie subiectivă între dizabilitățile grave și mai puțin grave, astfel încât în marea majoritate a

statelor membre ale Uniunii Europene li se interzice persoanelor cu dizabilități mintale să participe la vot. Excepțiile de la această practică sunt **Finlanda**, **Irlanda** și **Italia**, țări ale căror legi nu prevăd nici un fel de restricții în acest sens.

3. Cerințe legate de cetățenie

Până în urmă cu câteva decenii, deținerea cetățeniei reprezenta o condiție indiscutabilă pentru acordarea dreptului la vot în orice țară. La momentul actual însă, această condiție este pusă în discuție de multă lume.

De bună seamă, păstrarea cetățeniei ca și condiție obligatorie pentru obținerea dreptului de vot este menită să conserve coeziunea în cadrul comunității naționale. Se pleacă de la ideea că, înainte de a putea vota, un individ ar trebui să fie complet integrat în societatea din care face parte. În acest sens, se consideră că imigranții stabiliți recent într-o țară anume sunt mai puțin familiarizați cu chestiunile țării respective și cu cele caracteristice comunităților în care se stabilesc, fiind, în mod implicit, mai ușor de manipulat. Unii analiști consideră inacceptabil faptul că, în absența acestei condiții, imigranții recenți ar putea să împiedice majoritatea membrilor „vechi” ai comunității, a celor care au și cetățenie, să obțină, prin vot, ceea ce-și doresc, mai ales în contextul unei competiții electorale strănse.

De cealaltă parte, cei care susțin „relaxarea” obligației de a fi cetățean pentru a putea vota consideră că această limitare nu reprezintă altceva decât o discriminare politică, cei care nu sunt cetățeni fiind tratați doar ca „subiecți” ai statului. La urma urmei, imigranții plătesc și ei taxe și impozite către stat și respectă legile, ori, din acest punct de vedere, și ei ar trebui să-și poată exprima opinia în legătură cu taxele și impozitele respective, precum și în legătură cu legile cărora trebuie să li se supună.

În Uniunea Europeană există reguli diferite cu privire la acordarea, de către un stat, a dreptului la vot cetățenilor altor state, în funcție de tipul de alegeri.

În cazul alegerilor locale, orice persoană care are își are reședința pe teritoriul unei țări fără a deține și cetățenia țării respective are dreptul (alături de cetățenii acelei țări) de a vota (și candida) atunci când în țara respectivă se aleg autoritățile publice locale. Acest drept este reglementat de Directiva Consiliului Europei 94/80/EC și are la origine ideea că o persoană care locuiește într-o localitate dintr-o țară, alta decât cea a cărei cetățenie o deține, este la fel de interesată de deciziile care se iau la nivelul administrației publice locale ca și orice alt cetățean din localitatea respectivă. Deciziile se pot referi, spre exemplu, la construirea unui drum în apropierea casei sale sau a unei școli în apropiere, la care să poată învăța copiii săi, și este normal ca rezidentul respectiv să aibă un cuvânt de

spus cu privire la astfel de decizii. Este de reținut faptul că, persoanele care aleg să voteze la alegerile locale în țara în care își au reședința fără să fie cetățeni ai respectivei țări nu își pierd dreptul de a vota și în alegerile locale organizate în țara ai cărei cetățeni sunt.

În cazul alegerilor legislative, există trei cazuri de țări în care este acordat dreptul de vot persoanelor care nu au cetățenia acelor țări, însă și acolo acest drept este rezervat doar anumitor categorii de străini. Astfel, **Marea Britanie** acordă drept de vot cetățenilor Commonwealth-ului și Irlandei, **Irlanda** acordă drept de vot cetățenilor britanici, iar **Portugalia** acordă drept de vot cetățenilor Uniunii Europene cu reședință stabilă în Portugalia și cetățenilor brazilieni care au „drepturi egale” speciale.

La alegerile pentru Parlamentul European, orice cetățean al unei țări membre a Uniunii Europene poate să voteze alegând un candidat sau o listă de candidați care participă la competiție în țara în care își are reședința, chiar dacă această țară este alta decât cea al cărei cetățean este. Spre deosebire de alegerile locale însă, dacă alege să își exercite dreptul la vot ca orice cetățean al țării în care el doar locuiește (fără a avea și cetățenie), pierde dreptul de a vota în alegerile organizate în țara al cărei cetățean este (drept pe care și l-ar putea exercita fie deplasându-se în acea țară, dacă votul are loc într-o zi diferită de cea în care se votează în țara de reședință, fie, în cazul multor țări, prin corespondență). Motivul este acela că nici un cetățean al unei țări din Uniunea Europeană nu trebuie să poată contribui, prin votul său, la alegerea a mai mult de un membru al Parlamentului European.

4. Cerințe legate de reședință

Reședința în circumscripție

Obligația ca un alegător să fi avut reședința în circumscripția sa pentru o perioadă înainte de alegeri este apărută de cei care susțin că integrarea într-o comunitate este esențială pentru a ajuta la determinarea viitorului ei. Oponenții acestei idei susțin că această măsură poate să rezulte în privarea de dreptul de vot a cetățenilor care se mută des și că, în cazul alegerilor legislative, alegerile sunt o chestiune națională, și nu una pur locală.

Reședința în țară

Acere alegătorilor să fi avut reședința în respectiva țară pentru o anumită perioadă înaintea alegerilor se bazează pe ideea că persoanele care au ajuns de curând în țară nu sunt destul de informate pentru a putea vota de manieră rezonabilă. Adversarii acestei idei consideră că nu există nici un motiv pentru a-i împiedica pe acești alegători să voteze doar pentru că

nu au trăit în țară în perioada recentă. Acești cetățeni au aceleași obligații, ar trebui să aibă aceleași drepturi.

Cetățenii cu reședință în străinătate

A cere alegătorilor să aibă reședința în țara de origine în momentul alegerilor a fost pentru o lungă perioadă o cerință foarte fermă și obișnuită a legilor electorale. În țările cu o rată ridicată a emigrației, păstrarea dreptului de a vota pentru expatriați poate avea rolul de a le trimite mesajul că sunt încă membri ai comunității naționale și că sunt oricând bineveniți dacă vor să se întoarcă. Unii analiști insistă că expatriații sunt mai puțin interesați de felul în care este condusă țara lor de origine, în special dacă nu plătesc taxe acolo, sau subliniază costurile acestui vot și pericolul fraudării. Mulți consideră că dreptul expatriaților de a vota în două țări diferite duce la un privilegiu inacceptabil.

În marea majoritate a țărilor, cetățenii Uniunii Europene care trăiesc în străinătate își păstrează dreptul de a vota.

În unele cazuri însă, dreptul de a vota al rezidenților în străinătate este mai mult simbolic decât real. Astfel, în anumite țări, cetățenii care trăiesc în străinătate trebuie să se întoarcă în țară în ziua alegerilor pentru a putea vota. Această dispoziție se găsește în legislația din **Cehia, Grecia, Italia, Malta și Slovacia**. În **Italia**, totuși, statul încearcă să le faciliteze alegătorilor întoarcerea în țară: cei care lucrează în străinătate, însă în serviciul statului italian, au până la trei zile timp să voteze și beneficiază de faptul că li se decontează toate cheltuielile de transport de către stat, iar celorlalți cetățeni care se află în străinătate li se acoperă, tot de către stat, transportul cu trenul.

Deținuții

Suspendarea dreptului de vot deținuților pornește dintr-o credință că societatea se bazează pe un contract implicit care obligă pe toată lumea să se conformeze cu legea. Prin urmare, cei care încalcă legea nu-și respectă angajamentul și nu sunt demni să participe la procesul democratic: „doar cetățenii au dreptul să voteze și nu ar fi rezonabil să-i considerăm pe criminali cetățeni” (Planinc). Posibilitatea, oricât de îndepărtată, ca într-o competiție electorală strânsă, votul unor persoane încarcerate să incline balanța către un competitor sau altul este întru totul de respins pentru unii. A permite deținuților să voteze ridică și câteva probleme practice, ca de exemplu locul în care aceștia ar trebui să voteze.

Subiectul suspendării dreptului la vot al deținuților este discutat din mai multe puncte de vedere. Unii comentatori consideră că regimul penal actual are ca scop mai curând reabilitarea decât pedepsirea și că nelimitarea dreptului de vot al deținuților le facilitează acestora reintegrarea în societate. Unii propun o diferențiere între deținuții cu pedepse de scurtă durată și cei încarcerați pentru crime grave, astfel încât să doar ultimii să își piardă dreptul de vot.

În tabelul de mai jos este prezentată o situație centralizată privind suspendarea dreptului de vot pentru persoanele cu dizabilități mintale, pentru cetățenii cu domiciliul în străinătate (dar având cetățenia țării de origine) și pentru deținuți, în țările membre ale Uniunii Europene.

Țara	Suspendarea dreptului de vot pentru persoanele cu dizabilități mintale	Suspendarea dreptului de vot pentru cetățenii cu domiciliul în străinătate	Suspendarea dreptului de vot pentru condamnați
Austria	Da	Nu	Da, pentru condamnările ce depășesc 1 an, suspendarea este revocată la 6 luni după sfârșitul pedepsei
Belgia	Da	Nu	Da, pentru condamnații cu pedepse ce depășesc 4 luni
Cehia	Da	Nu	Nu
Cipru	Da	Da	Da, pentru orice pedeapsă
Danemarca	Da	Da, pentru cei care depășesc 12 ani de rezidență	Nu
Estonia	Da	Nu	Da

Tabelul 1. Dreptul la vot pentru bolnavi mintal, deținuți și naționali nerezidenți

(se continuă)

Țara	Suspendarea dreptului de vot pentru persoanele cu dizabilități mintale	Suspendarea dreptului de vot pentru cetățenii cu domiciliul în străinătate	Suspendarea dreptului de vot pentru condamnați
Finlanda	Nu	Nu	Nu
Franța	Da	Nu	Da, pentru anumite pedepse
Germania	Da	Da, cu excepția celor cu domiciliul în țările membre ale Consiliului Europei și a celor care au domiciliul în alte țări de mai puțin de 10 ani	Nu
Grecia	Da	Da	Da
Irlanda	Nu	Nu	Nu
Italia	Nu	Nu	Da, pentru anumite pedepse, inclusiv cele legate de legislația electorală
Letonia	Da	Nu	Da
Lituania	Da	Nu	Nu
Luxemburg	Da	Nu	Da
Malta	Da	Da, doar pentru cei care au avut reședința în străinătate mai mult de 12 luni în ultimele 18 luni	Da, pentru pedepsele care depășesc 1 an
Olanda	Da	Nu, cu excepția celor care locuiesc în Antilele olandeze sau în Aruba și care nu au avut reședința în Olanda pe o perioadă de cel puțin 10 ani	Da, pentru unele pedepse dintre cele care depășesc 1 an
Polonia	Da	Nu	Nu
Portugalia	Da	Da, dar doar pentru alegerile legislative	Da
Regatul Unit al Marii Britanii	Da	Da, doar pentru cei care au reședința în străinătate de mai mult de 15 ani	Da
Slovacia	Da	Nu	Da
Slovenia	Da	Nu	Nu
Spania	Da	Nu	Da, pentru anumite pedepse
Suedia	Da	Nu	Nu
Ungaria	Da	Da	Da
Bulgaria	Nu	Nu	Da
România	Da	Nu	Da

Tabelul 1. Dreptul la vot pentru bolnavi mintal, deținuți și naționali nerezidenți

(continuare)

5. Votul obligatoriu

„Problema secolului XX”, cum observa un analist britanic în anii '20 este „de a-i convinge pe oameni să facă uz de dreptul pentru care au luptat: nu să-i convingi să voteze de manieră responsabilă, ci să-i convingi să se prezinte la vot” (Robson 1923). Această chestiune a devenit din ce în ce mai spinoasă pe în anii '90, când rata de participare la vot a scăzut în toate democrațiile în aproape toate țările democratice.

Votului obligatoriu își are originea în cantonul Saint Gallen în Elveția anului 1835. **Belgia** a adoptat această regulă în 1893, iar în Uniunea Europeană, la ora actuală, votul este obligatoriu în alte trei state: **Cipru**, **Grecia** și **Luxembourg**.

Votul obligatoriu este rezultatul unei viziuni asupra actului de a vota ca fiind o responsabilitate civică, care trebuie impusă de către stat. Fiecare membru al comunității trebuie să participe la procesul de alegere a reprezentanților în diverse foruri. Se presupune că neprezentarea alegătorilor la vot afectează legitimitatea aleșilor, aruncând o umbră de îndoială asupra rezultatelor care ar fi fost obținute dacă toți alegătorii s-ar fi prezentat la vot. Unii susțin că votul obligatoriu produce efecte pozitive, atât pentru colectiv, cât și individuale, pentru că le permite cetățenilor să fie „cetățeni adevărați” în sensul ideii lui Green (dându-le posibilitatea să participe la afacerile interne) și, în același timp, statul devine un „stat adevărat” care acționează pentru a preveni excluderea.

Votul obligatoriu a avut o susținere mai largă înainte de al doilea război mondial decât astăzi. Ceea ce s-a întâmplat în perioada interbelică, când Republica de la Weimar, unde prezența la vot era ridicată, a devenit un stat totalitar, în timp ce S.U.A. și Marea Britanie, cu o prezență la vot scăzută, au rămas regimuri democratice, i-a determinat pe mulți să concluzioneze că o prezență la vot ridicată, deși dezirabilă în teorie, nu este o garanție pentru supraviețuirea democrației.

Cei care sunt împotriva votului obligatoriu susțin că votul nu este o obligație, ci un drept și că cetățenii trebuie să aibă libertatea de a-l exersa sau de a nu-l

exersa. Unii merg până la a susține că votul obligatoriu este, în principiu, în contradicție cu alegerile libere, pentru că „*una dintre libertățile democratice este decizia de a nu vota pentru nici una din alternativele oferite*” (Mackenzie 1958, 131). În plus, într-o epocă în care politicienii sunt prea puțin respectați de către alegători, neprezentarea la vot poate fi considerată un mijloc de a exprima decepția sau izolarea de politica partidelor politice, un semnal de alarmă adresat unei clase politice deconectate de la realitățile societății. Alți analiști subliniază, de asemenea, și greutatea de a pune în aplicație o asemenea regulă unei mari mase de cetățeni care nu ar respecta-o și că alegătorii aduși cu forța ar putea să-și anuleze votul sau să voteze pentru candidați extremiști sau marginali. În sfârșit, mulți susțin că „*părerile alegătorilor neglijenți sau apatici nu sunt demne de luat în seamă*” (Hughes, 1966).

În ceea ce privește votul obligatoriu, țările din Uniunea Europeană se împart în trei grupuri:

- a) cele în care votul este obligatoriu și neprezentarea este sancționată prin lege, anume **Belgia**, **Cipru**, **Grecia** și **Luxembourg**. În aceste țări, sancțiunea constă într-o amendă, iar în cazul Belgiei, cei care nu se prezintă la vot, în mod repetat, pot fi omiși din listele electorale, urmând a nu putea primi nici o nominalizare, promovare sau distincție din partea unei autorități publice. Pe de altă parte, nu plătesc amendă alegătorii care se află în custodie în Belgia, cei care au mai mult de 70 de ani și locuiesc la mai mult de 50 de km de secția lor de votare, precum și alegătorii care au un motiv „rezonabil” de a nu se prezenta la vot (boală, deces în familie etc.);
- b) cele în care legislația declară votul ca fiind obligatoriu, fără să existe, însă, nici o sancțiune pentru alegătorii care nu se prezintă la vot, anume **Italia** și **Portugalia**;
- c) țările în care votul nu este obligatoriu, sau este „vot voluntar”.

Cine are dreptul să candideze

În perioadele de început ale parlamentarismului, mai toate statele impuneau o serie de condiții de îndeplinit de către cei care doreau să candideze pentru a fi membri ai parlamentului, precum și de către cei care îi susțineau, condiții legate de vârstă, sex, avere, proprietăți, studii etc. Chiar dacă, în ultimele decenii, majoritatea acestor „restricții” au fost înlăturate, o parte dintre ele încă se regăsesc în legislația tuturor țărilor, acestora adăugându-li-se altele, adaptate noilor contexte și standardelor existente, în momentul de față, la nivel european și mondial. Astfel, în prezent, legile electorale ale celor mai multe dintre țările în care au loc alegeri democratice fac referire la condiții ce au origini mai vechi, cum ar fi cele legate de vârstă, cetățenie, reședință (în țară sau pe teritoriul circumscripției pentru care urmează să se depună candidatura), dar și la unele mai noi, așa cum este, în unele țări, obligativitatea de a achita „taxe” de participare la alegeri sau de a constitui depozite bancare la dispoziția statului (ca și garanție pentru dovedirea unui minim suport electoral de care se bucură candidatul sau formațiunea care îl susține).

Se poate spune că, în bună măsură, actualele restricții „de eligibilitate” sunt universale, chiar dacă detaliile pot să varieze de la o țară la alta. Este vorba, în special, de condițiile legate de vârstă și cetățenie. Altele sunt mai mult sau mai puțin controversate, în această categorie incluzându-se și măsurile menite să limiteze „inflația” de candidați și efectele acestui fenomen, cum ar fi diluarea dezbaterii din timpul perioadelor electorale, cheltuieli mari și nejustificate din bugetul public cu candidați nereprezentativi, confuzia electoratului ș.a., măsuri în care se înscrie, spre exemplu, obligativitatea constituirii unui depozit bancar pe care candidatul sau formațiunea care îl susține îl poate pierde sau nu în funcție numărul de voturi obținut, sau aceea de prezentare, la depunerea candidaturii, de semnături din partea unui anumit număr de susținători.

1. Vârsta

Impunerea, în toate țările în care se organizează alegeri democratice, a unei limite minime de vârstă pentru candidaturile la diferite funcții în stat, începând

cu cele din administrația publică locală și ajungând până la funcția de președinte, reflectă existența unei opinii unanim împărtășite cu privire la faptul că o persoană care aspiră la o astfel de funcție trebuie să aibă un anumit nivel de maturitate, de experiență de viață și de cunoștințe generale, nivel la care se poate ajunge numai la o anumită vârstă.

Pe de altă parte, trebuie remarcat faptul că limita minimă de vârstă este diferită de la o funcție la alta, cea mai ridicată înregistrându-se în cazul candidaturilor pentru președinția țării, iar cea mai scăzută în cel al funcțiilor din administrația publică locală.

O altă diferențiere se face, acolo unde există parlamente bicamerale, între cele două Camere ale Parlamentului, în sensul că, de regulă, vârsta minimă impusă candidaților pentru Camera „superioară” este mai ridicată decât în cazul celor care candidează pentru un fotoliu în Camera „inferioară”. Deși, în cele mai multe dintre țările cu parlamente bicamerale, modul în care sunt împărțite atribuțiile celor două Camere în prezent nu ar justifica o astfel de diferențiere în ceea ce privește vârsta minimă a membrilor lor, diferența exprimă perpetuarea ideii că în viața parlamentară, entuziasmul, uneori excesiv, al tinerilor, trebuie să fie temperat de experiența și înțelepciunea celor mai în vârstă.

S-ar putea spune că, la nivel european, vârsta minimă medie pentru alegerea în Parlament (sau în Camera inferioară, acolo unde există parlamente bicamerale) este de 21 de ani, existând, totuși, un număr destul de important de țări unde vârsta minimă este de 18 ani (**Danemarca, Germania, Malta, Olanda, Portugalia, Slovenia, Spania, Suedia, Ungaria**), dar și altele unde este de 23 de ani (**Franța, România**) sau chiar mai ridicată (**Cipru, Italia, Lituania**).

Cât privește alegerile prezidențiale, vârsta minimă medie impusă candidaților ar putea fi apreciată în jur de 35 de ani. Și aici însă, pot fi întâlnite diferențe destul de mari, de la **Slovenia**, unde limita este de 18 ani, sau **Franța**, unde este de 23, până la **Bulgaria și Lituania**, țări în care Președintele trebuie să aibă cel puțin 40 de ani (sunt avute în vedere doar țările în care Președintele este ales în mod direct).

Pe de altă parte, trebuie remarcat faptul că în nici o țară nu există o limită superioară de vârstă, cel puțin pentru funcțiile pentru care se organizează alegeri directe¹. De altfel, exemplele unor mari oameni de stat care au marcat nu numai istoria țărilor lor, ci și pe cea a Europei sau chiar istoria universală, confirmă faptul că, în general, vârsta înaintată nu este în sine un obstacol în calea performanței politice, iar atunci când este, electoratul trebuie să decidă acest lucru. Între aceste exemple, probabil cele mai cunoscute sunt cele ale lui Konrad Adenauer, care a devenit cancelar al Republicii Federale Germania la vârsta de 73 de ani și a exercitat această funcție până la vârsta de 87 de ani (după care a continuat să fie Președintele Uniunii Democrat Creștine încă trei ani), Charles de Gaulle, care a fost ales în funcția de Președinte al Franței la vârsta de 67 de ani (funcție pe care a exercitat-o vreme de aproape 12 ani), sau Ronald Reagan care a fost ales pentru primul mandat ca Președinte al Statelor Unite ale Americii la vârsta de 69 de ani, după care a urmat al doilea mandat, pe care l-a început când avea 73 de ani.

2. Cetățenia

Așa cum am mai arătat, cetățenia este un alt criteriu de eligibilitate unanim acceptat în toate țările în care au loc alegeri democratice, pornindu-se de la ideea că, pentru a-i reprezenta sau conduce pe cetățeni, trebuie să fi membru al comunității, alături de cetățenii respectivi. Cu toate acestea, faptul că numărul de țări în care se acceptă și cetățenia dublă a candidaților este în creștere face ca acest criteriu să înceapă a fi unul mai puțin „rigid”.

Ca regulă, întâlnim faptul că toate țările Uniunii Europene impun condiția de cetățenie candidaților la președinție (este vorba, bineînțeles, de țările unde se organizează alegeri pentru funcția de președinte) și celor care candidează pentru parlament. Ceea ce face diferența între țări este „vechimea cetățeniei” sau, altfel spus, durata perioadei dintre momentul obținerii cetățeniei și cel al depunerii candidaturii pentru o funcție sau alta.

3. Reședința în țară

Obligativitatea impusă candidatului de a avea, de o anumită perioadă de timp, reședința pe teritoriul țării în al cărei parlament ar urma să fie ales, își are originea în viziunea conform căreia cetățenii unei țări nu pot fi reprezentați mai bine în Parlament decât de cei care locuiesc și își desfășoară activitatea profesională sau de afaceri pe teritoriul țării.

Această restricție poate ridica, însă, unele probleme, cum ar fi cele legate de drepturile emigranților care primesc cetățenie (dar a căror cetățenie nu este suficient de „veche” pentru a putea să candideze) sau, în cazul țărilor care au traversat perioade de dictatură,

probleme legate de dreptul de a candida și a fi aleși al celor care, în trecutul recent, au fost nevoiți să-și părăsească țările de origine și care, ulterior, au revenit de unde au plecat, atunci când dictatura a fost înlăturată. Aceste aspecte au determinat marea majoritate a țărilor Uniunii Europene să nu introducă, pentru alegerile parlamentare, restricții legate de reședința în țară, excepțiile fiind **Malta și Polonia**, unde numai persoanele care au reședința în țară de cel puțin 6 luni, respectiv 5 ani, au dreptul de a candida. La alegerile prezidențiale, însă, acestor două țări li se alătură **Lituania**, unde durata minimă de reședință în țară pentru candidați este de trei ani. În **Bulgaria**, candidații la președinție trebuie să fi avut reședința pe teritoriul țării de minim cinci ani.

4. Reședința pe teritoriul circumscripției

Condiția de reședință a candidatului în circumscripția pe care ar urma să o reprezinte are rațiuni similare celei legate de reședința în țară. Susținătorii acestei condiții prezintă ca argument faptul că parlamentul este, cel puțin în parte, delegatul în Parlament al locuitorilor dintr-o anumită porțiune a întregului teritoriu al țării, iar aceștia nu pot fi reprezentați mai bine decât de către unul dintre ei.

Partea bună a acestui mod de a vedea lucrurile rezidă în faptul că, transpunerea în practică a acestei viziuni previne dominația politicianilor „de la centru”, a acelor care, cu alte cuvinte, locuiesc și își desfășoară activitatea în capitala țării.

Opusă acestei teorii este doctrina care prevalează în rândul mai tuturor specialiștilor în drept constituțional europeni și care afirmă că, odată ales, parlamentul nu mai reprezintă unitatea teritorială la nivelul căreia a fost ales, ci întreaga națiune, activitatea sa urmând a transcende intereselor „parohiei”, din moment ce problemele abordate în activitatea legislativă sunt, cu foarte mici excepții, unele de interes național. Mai mult, există țări cum ar fi **Germania, Italia și Portugalia**, dacă este să ne referim la Uniunea Europeană, sau **România**, care au acest principiu prevăzut în textele constituționale. Ori din acest punct de vedere, nu ar trebui să existe nici un fel de restricții cu privire la reședința candidatului, alegătorii trebuind să fie cei care decid dacă doresc să fie reprezentați de cineva care locuiește în circumscripția lor sau nu.

Marea majoritate a democrațiilor, între care și toate țările membre ale Uniunii Europene, au reguli care nu impun restricții legate de reședința candidaților. Poate este bine de știut că există, totuși, în alte regiuni ale lumii, țări în care funcționează astfel de restricții, țări cum ar fi: Brazilia, Chile, Filipine, Panama, Taiwan și Trinidad & Tobago. În alte trei țări, Argentina, Ecuador și Papua Noua Guinee, este impusă o perioadă minimă

¹ În Canada, spre exemplu, există o limită de vârstă de retragere din viața politică, anume 75 de ani, însă numai pentru senatorii numiți.

de rezidență în circumscripție, dar numai pentru candidații care nu s-au născut în circumscripția respectivă.

5. Constituirea unui depozit bancar la dispoziția instituțiilor statului sau plata unei taxe de înscriere în alegeri

Condiția de constituire a unui depozit bancar la dispoziția statului, fie el recuperabil sau nu, precum și taxa de înscriere în alegeri au rostul de a-i descuraja să candideze pe cei care nu au nici un fel de susținere la nivelul electoratului (sau, dintre aceștia, cel puțin pe cei care nu își pot permite să piardă bani). Se pleacă de la ideea că, din moment ce orice candidat obligă statul la cheltuieli suplimentare în timpul perioadei electorale, fiecare candidat sau partid politic trebuie să contribuie la cheltuielile pe care le generează, mai cu seamă dacă, în urma alegerilor, se dovedește că partidul sau candidatul nu este reprezentativ decât pentru un număr foarte mic de cetățeni. Dacă este să ne referim doar la buletinele de vot, în țările care urmează modelul francez, spre exemplu, pentru fiecare candidat (în cazul alegerilor prin sistem majoritar uninominal) sau pentru fiecare listă de candidați (acolo unde se folosește scrutinul de listă) se tipărește câte un buletin de vot, buletin pe care alegătorul care dorește să voteze candidatul respectiv sau lista respectivă trebuie să îl aleagă dintre toate buletinele, să îl introducă într-un plic, iar plicul să îl introducă în urnă. Este evident că, în contextul unui astfel de model, se cheltuiesc sume importante inclusiv cu tipărirea buletinelor de vot ale celor care nu primesc nici un vot. Chiar dacă nu în aceeași măsură, oarecum similar se pune problema și în cazul în care toți candidații sau toate listele de candidați dintr-o circumscripție electorală se tipăresc pe unul și același buletin de vot, alegătorul urmând a marca numele candidatului sau lista către care dorește să direcționeze votul. Fiecare candidat sau fiecare listă mărește buletinul de vot și, prin asta, crește costurile de tipărire. În multe țări, la aceste cheltuieli se pot adăuga și cele asociate timpilor de antenă pe care îi primesc candidații, în mod gratuit, la posturile publice de radio și televiziune sau cele legate de efortul pe care trebuie să îl depună membrii organismelor electorale la diferite nivele, în diferite momente ale procesului electoral, cel mai evident fiind efortul legat de numărarea voturilor și stabilirea rezultatelor.

Un efect negativ mai important decât cel legat de creșterea cheltuielilor, însă, constă în „diluarea dezbaterii” din timpul campaniei electorale și în derutarea sau „bulversarea” alegătorului. În special acolo unde candidații și partidele beneficiază de timp de antenă gratuit se pune și problema faptului că același timp se împarte la mai mulți, iar candidații care ar avea cu adevărat ceva de spus au la dispoziție un

timp mai scurt pentru a se adresa alegătorilor prin intermediul mass-mediei publice. Mai mult, prin faptul că la dezbaterile directe participă un număr mare de candidați, calitatea dezbaterilor este afectată. Toate acestea reprezintă un motiv în plus, dacă nu cumva cel mai important, pe care îl invocă susținătorii ideii de contribuție la cheltuielile cu organizarea alegerilor, din partea partidelor și candidaților, cel puțin a celor cu reprezentativitate foarte scăzută.

Adversarii acestui principiu susțin că obligația de a constitui un depozit bancar la dispoziția instituțiilor statului introduce o discriminare în favoarea candidaților bogați sau care dispun de sume importante de bani, o astfel de obligație nefiind altceva decât un „cens de avere mascat” care, printre altele, stabilește și o barieră pentru „nou veniții” în competiția politică.

Principiul constituirii unui depozit bancar sau al plății unei taxe la depunerea candidaturilor împarte țările Uniunii Europene în două „tabere” relativ echilibrate. În timp ce țări precum **Belgia, Danemarca, Franța, Germania, Ungaria, Italia, Luxemburg, Polonia, Portugalia, Slovacia, Slovenia, Spania, Suedia și Ungaria** nu impun partidelor și candidaților care participă la alegerile parlamentare nici să facă dovada constituirii de depozite bancare la dispoziția statului nici să plătească o anumită taxă la înscrierea în alegeri, în alte țări funcționează astfel de obligativități: în **Austria**, orice partid politic care dorește să participe la alegeri trebuie să plătească o taxă (nerambursabilă) de 435 Euro reprezentând contribuția la costurile cu tipărirea buletinelor de vot; în **Cehia**, depozitul se stabilește pentru fiecare listă de candidați în parte și se rambursează dacă lista obține cel puțin 5% din voturile valabil exprimate, în cazul partidelor politice, 7% în cazul coalițiilor formate din două partide, 9% în cazul coalițiilor formate din trei partide, 11% în cazul coalițiilor formate din patru partide sau mai multe; în **Cipru**, depozitul este stabilit la nivel de fiecare candidat în parte și este returnat pentru fiecare candidat care obține (în voturi preferențiale) cel puțin 4% din coeficientul electoral²; în **Estonia**, depozitul se restituie pentru candidatul care obține cel puțin ½ din coeficientul electoral sau pentru lista de candidați care obține cel puțin 5% din voturile valabil exprimate; în **Irlanda** (unde se folosește sistemul cu vot unic transferabil) returnarea se face pentru candidatul care, în orice moment al numărării voturilor, acumulează cel puțin 25% din „cota electorală”; în **Letonia**, depozitul este restituit pentru listele din care cel puțin un candidat este ales; în **Lituania**, depozitul se restituie candidaților din circumscripțiile uninominale care sunt aleși, precum și listelor de candidați care obțin cel puțin 5% din voturile valabil exprimate; în **Malta** (unde se folosește un sistem similar celui din Irlanda), depozitul se restituie fiecărui candidat care pe parcursul numărării voturilor, atinge cota de 10% din voturile valabil exprimate; în **Olanda**, se cere constituirea unui depozit în valoare de 11.250 de Euro numai partidelor

² Coeficientul electoral se stabilește la nivelul circumscripției electorale sau la nivel național și reprezintă numărul mediu de voturi corespunzător unui candidat ales, calculat ca fiind câtul împărțirii numărului de voturi valabil exprimate la numărul de mandate.

care nu au obținut nici un mandat la precedentele alegeri, urmând ca depozitul să fie restituit partidelor ale căror liste de candidați (fiecare partid având dreptul la o singură listă, la nivel național) obțin cel puțin 75% din coeficientul electoral; în **Regatul Unit**, depozitul se restituie pentru fiecare candidat care obține cel puțin 5% din voturile valabil exprimate. În **Bulgaria** și **România** nu există obligativitatea constituirii de depozit.

Este de menționat faptul că, în țările în care există obligativitatea de constituire a unui depozit bancar la depunerea candidaturilor, sumele cerute nu sunt, în general, prohibitive, deci nu sunt menite a-i elimina din competiția electorală pe cei care nu sunt avuți, ci doar de a-i descuraja pe cei care nu se bucură de susținere la nivelul electoratului. Spre exemplu, în **Cehia**, depozitul corespunzător unei liste de candidați la nivelul unei regiuni este de 200.000 de coroane cehe, ceea ce ar însemna aproximativ 7.000 de Euro, în **Estonia** depozitul corespunzător fiecărui candidat este de două salarii minime lunare, în **Letonia**, pentru fiecare listă de candidați depusă (alegerile se

desfășoară prin scrutin de listă organizat în cinci circumscripții), suma depozitată reprezintă echivalentul a 1.420 de Euro, iar în **Lituania**, pentru fiecare candidat într-o circumscripție uninominală, depozitul trebuie să fie în valoare egală cu un salariu lunar mediu, în timp ce pentru fiecare listă de candidați valoarea depozitului trebuie să fie egală cu 20 de salarii lunare medii. În **Olanda**, de asemenea, suma de 11.250 de Euro nu poate fi considerată prohibitivă, avându-se în vedere faptul că este stabilită la nivel național. Aceste sume ne indică faptul că, în țările respective nu se urmărește stoparea accesului în alegeri al celor care nu sunt bogați, ci doar, așa cum am mai arătat, descurajarea de a participa la alegeri a celor care sunt conștienți de faptul că nu au șanse de a obține un număr rezonabil de voturi.

În tabelul de mai jos se găsește o situație centralizată, pe cele 27 de țări care fac obiectul studiului, cu privire la depozitele bancare pe care trebuie să le constituie sau la taxele pe care trebuie să le plătească partidele politice pentru a se putea înscrie în alegeri.

Țara	Suma care trebuie depozitată sau plătită ca taxă	Se rambursează / nu se rambursează	Observații
Austria	435 Euro	Nu se rambursează.	Suma este considerată contribuție la costurile tipăririi buletinelor de vot.
Belgia	-	-	-
Cehia	7.000 Euro pentru fiecare listă de candidați	Se rambursează.	Suma se restituie pentru fiecare listă care, în cazul partidelor, primește 5% din voturi, iar în cazul coalițiilor, un procent în funcție de numărul de partide.
Cipru		Se rambursează.	Suma se restituie pentru fiecare candidat care primește un număr de voturi preferențiale egal cu cel puțin 4% din coeficientul electoral.
Danemarca	-	-	-
Estonia	2 salarii minime lunare pentru fiecare candidat	Se rambursează.	
Finlanda	-	-	-
Franța	-	-	-
Germania	-	-	-
Grecia	146,74 Euro pentru fiecare candidat	Nu se rambursează.	Suma este considerată „taxă de participare” menită să acopere costurile aferente participării la alegeri.
Irlanda	300 lire irlandeze pentru fiecare candidat	Se rambursează.	Depozitul se restituie pentru fiecare candidat care, pe parcursul numărării voturilor, acumulează cel puțin 25% din „cota electorală”.

Tabelul 2. Depozite și taxe cerute candidaților și partidelor politice

(se continuă)

Țara	Suma care trebuie depozitată sau plătită ca taxă	Se rambursează / nu se rambursează	Observații
Italia	-	-	-
Letonia	1.420 Euro pentru fiecare listă de candidați.	Se rambursează.	Suma se restituie pentru fiecare listă care conține cel puțin un candidat ales.
Lituania	1 salariu mediu lunar pentru fiecare candidat într-o circumscripție uninominală + 20 de salarii medii pt. lista de candidați la nivel național.	Se rambursează.	Restituirea se face pentru fiecare candidat ales și pentru fiecare listă care obține cel puțin 5% din voturile valabil exprimate la nivel național (lista fiind propusă la nivelul circumscripției unice care este întreaga țară).
Luxemburg	-	-	-
Malta	-	Se rambursează.	Depozitul se restituie pentru fiecare candidat care, pe parcursul numărării voturilor, acumulează cel puțin 10% din „cota electorală”.
Olanda	11.250 Euro	Se rambursează.	Depozitul se constituie numai de către partidele care, la precedentele alegeri, nu au obținut nici un mandat și se restituie partidelor care obțin voturi în număr egal cu cel puțin 75% din coeficientul electoral.
Polonia	-	-	-
Portugalia	-	-	-
Regatul Unit	Aprox. 732 Euro (500 £) pentru fiecare candidat.	Se rambursează.	Suma se restituie fiecărui candidat care obține cel puțin 5% din voturile valabil exprimate în circumscripția sa.
Slovacia	-	-	-
Slovenia	-	-	-
Spania	-	-	-
Suedia	-	-	-
Ungaria	-	-	-
Bulgaria	-	-	-
România	-	-	-

Tablelul 2. Depozite și taxe cerute candidaților și partidelor politice

(continuare)

6. Semnăturile de susținere

O altă modalitate de a descuraja inflația de candidați, folosită, în multe cazuri, ca alternativă la obligativitatea de constituire a unui depozit bancar la dispoziția statului, o reprezintă prezentarea unui număr de semnături de la susținători, în momentul depunerii candidaturii. Merită menționat, de la bun început, punctul slab al acestei metode, anume faptul că nu toți cei care semnează în lista de susținători ai unui candidat sau ai unui partid politic votează cu candidatul sau partidul respectiv. În **România** spre exemplu, unde o astfel de condiție funcționează la alegerile prezidențiale - un candidat la funcția de Președinte al țării trebuind să prezinte lista cu numele, datele din actul de identitate și semnătura a cel puțin 200.000 de cetățeni cu drept de vot, la alegerile din 2004, opt din cei 12 candidați înscriși în cursă au obținut mai puțin de 200.000 de voturi. Explicația constă (dincolo de corectitudinea cu care sunt strânse semnăturile și întocmite listele) în faptul că o persoană căreia i se solicită să semneze în lista de susținători ai unui candidat poate să facă acest lucru din amabilitate (neavând, oricum, nimic de pierdut), chiar dacă nu are nici un fel de intenție de a vota candidatul respectiv.

În unele țări, întâlnim această condiție în contextul unor prevederi foarte lejere referitoare la înființarea partidelor politice. Altfel spus, dreptul la asociere în partide politice este reglementat minimal (sunt țări membre ale Uniunii Europene, cum ar fi **Austria**, **Danemarca**, **Olanda**, **Suedia**, în care un singur cetățean poate înființa un partid politic, sau altele, cum sunt **Franța** sau **Slovacia**, unde doi sau trei cetățeni cu drept de vot pot iniția un astfel de demers), dar sunt impuse condiții destul de exigente în momentul înscrierii partidului politic într-o competiție electorală, condiții constând, de regulă, în dovada unui anumit număr de membri sau prezentarea unei liste cu un anumit număr de susținători (**Austria**, **Danemarca**, **Slovacia**).

Semnăturile de la susținători sunt cerute mai cu seamă în cazul alegerilor prezidențiale și mai puțin în cel al alegerilor parlamentare. Bunăoară, în toate țările europene în care președinții sunt aleși în mod direct de

către cetățeni, cu două excepții, candidații trebuie să prezinte liste cu un anumit număr de susținători. Excepțiile sunt **Franța**, unde un candidat la președinție trebuie susținut nu de alegători, ci de oficiali aleși (indiferent la ce nivel), în număr de cel puțin 500, respectiv **Irlanda**, țară în care un candidat la funcția de Președinte trebuie să fie susținut fie de cel puțin 20 de membri ai Parlamentului, fie de cel puțin patru consilii districtuale („county councils”), fie de un fost Președinte.

7. Alte restricții

În sub-capitolele precedente sunt prezentate condițiile și restricțiile cu privire la candidaturi întâlnite într-un număr important de țări, în special cele din Uniunea Europeană. În afară de acestea, însă, mai există unele practicate doar în anumite țări și care își au explicația în particularitățile țărilor respective.

În **Estonia** și **Letonia**, spre exemplu, este impusă, în mod specific, obligativitatea cunoașterii limbii oficiale a statului, acest lucru fiind legat de faptul că populația de limbă rusă reprezintă un procent important din populația fiecăreia din cele două țări (aprox. 40% în fiecare din cele două țări).

În **Marea Britanie**, membrii clerului aparținând bisericii anglicane, celei romano-catolice și celei presbiteriene nu au dreptul de a candida, aceeași restricție fiindu-le impusă și persoanelor cu titluri nobiliare: prinți, lorzi, cavaleri etc. (exceptând cazurile în care respectivii renunță la titluri).

În **Franța**, cei care nu își depun declarația cu privire la situația financiară nu sunt lăsați să candideze.

În fine, o situație interesantă este întâlnită în **Luxemburg**, acolo unde nu pot fi membri ai Parlamentului, în același timp, rude de până la gradul doi. În cazul în care două persoane aflate într-o astfel de situație candidează și ambele sunt alese, candidatul mai tânăr trebuie să renunțe în favoarea celui alt.

Cine poate propune candidați pentru alegerile parlamentare

În țările membre ale Uniunii Europene (ca și în multe alte țări), principalul „actor” al competiției electorale este partidul, covârșitoarea majoritate a candidaților fiind propuși de partide și susținuți, sub toate formele, în cadrul alegerilor, de către partide. Faptul că în cele mai multe țări sunt acceptați și candidați propuși de alianțe sau coaliții de partide nu schimbă foarte mult lucrurile, fiind bine știut faptul că, în cadrul unei astfel de structuri, de regulă, fiecare partid își numește candidații în limita numărului stabilit la nivelul alianței/coaliției.

Alături de candidații propuși de partide sau coaliții de partide întâlnim, aproape fără excepție, candidați independenți, ceea ce diferă de la o țară la alta fiind condițiile în care aceștia se pot înscrie în cursa electorală.

Există însă și o serie de țări în care, pe lângă partide politice, coaliții și cetățeni într-un anumit număr care pot propune candidați independenți, întâlnim și alte structuri care pot propune candidaturi. Bunăoară, în **Austria**, trei membri ai Camerei inferioare a Parlamentului (Nationalrat) pot propune un candidat. În Finlanda, o „asociație de alegători”, cu minimum 100 de membri, constituită într-o circumscripție electorală, poate propune un candidat în circumscripția respectivă. Oarecum similar stau lucrurile și în **Spania**, unde „asociațiile de alegători” pot propune, de asemenea, candidați, precum și în **Franța** și în **Olanda**, unde candidații pot fi propuși inclusiv de către „grupuri politice” formate din alegători la nivelul circumscripțiilor (altele decât partidele politice). În legislația electorală din **Germania**, există chiar în mod explicit specificat faptul că nu există un monopol al partidelor politice în ceea ce privește participarea la alegeri, celelalte tipuri de organizații fiind tratate în mod egal, atâta vreme cât prezintă liste cu 200 de susținători pentru fiecare candidat propus.

În **Polonia**, candidații sunt propuși de către „comitete electorale”, sub această titulatură putându-se regăsi, conform legii, structura de reprezentare și execuție a unui partid politic sau a unei coaliții de partide, dar și un grup de cetățeni cu cel puțin 1.000 de membri.

O categorie de țări care trebuie menționată în mod special este cea care cuprinde **Italia**, **Slovenia** și

Ungaria și căreia i s-ar alătura și **România** în momentul intrării în Uniunea Europeană. Este vorba de țări în care organizațiile minorităților naționale pot propune candidați în toate tipurile de alegeri (în multe din celelalte țări, minoritățile naționale pot, de asemenea, trimite reprezentanți în parlament, numai că trebuie să folosească una din formele de asociere care le stau la dispoziție tuturor cetățenilor: partide politice, grupuri politice, asociații de alegători, etc.), în condițiile în care beneficiază de o serie de facilități deloc ne semnificative.

În **Italia** spre exemplu, grupurile politice care reprezintă minorități lingvistice recunoscute sunt exceptate de la regula conform căreia partidele politice care nu au grupuri parlamentare în ambele Camere trebuie să prezinte liste cu semnături din partea susținătorilor pentru fiecare circumscripție electorală, în număr variind între 1.000 și 5.000, în funcție de mărimea circumscripției. Singura condiție pe care ca un astfel de grup politic trebuie să o îndeplinească pentru a beneficia de această facilitate este să fi obținut cel puțin un mandat la ultimele alegeri parlamentare.

În **România**, o organizație reprezentând o minoritate națională poate trimite un reprezentant în Camera Deputaților dacă lista sa de candidați obține, în toată țara, cel puțin 10% din numărul mediu de voturi pe întreaga țară cu care se alege un deputat (în anul 2004, o astfel de organizație a avut nevoie de ceva mai mult de 3.200 de voturi pentru a avea un deputat ales, în condițiile în care numărul mediu de voturi corespunzător unui deputat ales a fost de 32.446). Cu toate acestea, trebuie menționată o discriminare nejustificată care s-a făcut, la momentul adoptării legii, între organizațiile cu reprezentare parlamentară la acel moment și organizațiile fără reprezentare parlamentară, acestea din urmă trebuind să îndeplinească, pentru a se înscrie în alegeri, toate condițiile care trebuie îndeplinite la înființarea unui partid politic: prezentarea unei liste cu cel puțin 25.000 de susținători, provenind din cel puțin 15 județe (din 41) și municipiul București, din fiecare din aceste județe trebuind strânse cel puțin 300 de semnături.

În **Ungaria**, o organizație a unei minorități naționale (ca orice altă „organizație socială” care respectă legea

finanțării partidelor politice) poate propune candidați doar în circumscripțiile uninominale (dreptul de a propune liste de candidați la nivelul „circumscripțiilor teritoriale” și la nivel național fiind rezervat doar partidelor politice și coalițiilor de partide).

Un ultim lucru care trebuie subliniat în cadrul acestui sub-capitol este faptul că, în mai toate țările care fac obiectul acestui studiu, sunt acceptate candidaturile independente (cu respectarea unor condiții, mai mult

sau mai puțin dificile, diferind de la o țară la alta), existând însă și două excepții: **Letonia și Portugalia** țări în care candidații pot fi propuși doar de către partide politice sau diferite forme de asociere ale acestora.

În tabelul de mai jos este înfățișată o situație centralizată referitoare la tipurile de candidați din fiecare țară care face obiectul acestui studiu, în funcție de cine sunt propuși.

Țara	Tipuri de candidați	Observații
Austria	Candidați propuși de - partide politice - coaliții de partide Candidați independenți	Candidaturile pentru Camera inferioară (Nationalrat) trebuie susținute, fie, de trei membri în funcție ai Camerei, fie de un număr de cetățeni cu drept de vot. Acest număr diferă în funcție de mărimea circumscripției și poate fi între 200 și 500.
Belgia	Candidați propuși de - partide politice - coaliții de partide Candidați independenți	Candidaturile pentru Senat trebuie să fie susținute de cel puțin 5.000 de electori care fac parte fie din circumscripția flamandă, din cea franceză, sau de doi senatori care aparțin zonei lingvistice a candidaților. Candidaturile pentru Camera Reprezentanților trebuie susținute de un număr între 200 și 500 de electori, în funcție de mărimea circumscripției, sau de către cel puțin trei membri ai Camerei.
Cehia	Candidați propuși de - partide politice - coaliții de partide Candidați independenți	În cazul unui candidat independent, este necesară o petiție semnată de 1.000 de cetățeni cu drept de vot care îl susțin.
Cipru	Candidați propuși de - partide politice - coaliții de partide Candidați independenți	-
Danemarca	Candidați propuși de - partide politice - coaliții de partide Candidați independenți	Fiecare candidat independent trebuie susținut de 150 de alegători.
Estonia	Candidați propuși de - partide politice - coaliții de partide Candidați independenți	Un independent poate candida fără nici o susținere din partea cuiva.

Tabelul 3. Tipuri de candidați în funcție de cine îi propune

(se continuă)

Țara	Tipuri de candidați	Observații
Finlanda	Candidați propuși de <ul style="list-style-type: none"> - partide politice - coaliții de partide - asociații formate de alegători din circumscripții 	Pentru a forma o asociație de circumscripție care să aibă dreptul de a propune un candidat la alegerile parlamentare, este necesar un număr de 100 de semnături ale unor alegători din aceeași circumscripție.
Franța	Candidați propuși de <ul style="list-style-type: none"> - partide politice - coaliții de partide - grupări politice formate din alegătorii din circumscripție Candidați independenți	Un candidat independent poate candida fără a fi afiliat la o organizație politică, dar voturile sale nu vor fi luate în calculul repartizării subvenției publice.
Germania	Candidați propuși de <ul style="list-style-type: none"> - partide politice - coaliții de partide - alte tipuri de organizații Candidați independenți	<p>În cazul alegerilor pentru Bundestag, fiecare candidat trebuie să depună o listă cu 200 de semnături, indiferent dacă este susținut de un partid politic sau nu.</p> <p>La alegerile pentru Bundestag, în cazul în care partidul nu are reprezentare națională sau filială în circumscripția pentru care dorește să depună candidaturi, lista de candidaturi trebuie însoțită de un număr de semnături între 100 și 2.000 (în funcție de mărimea circumscripției). Aceasta obligativitate nu se aplică și formațiunilor care reprezintă minoritățile naționale.</p> <p>În legislație este specificat în mod explicit că nu există un monopol al partidelor politice în ceea ce privește participarea la alegeri, celelalte organizații (aparținând minorităților naționale sau de alt tip) și candidații independenți având aceleași drepturi și obligații ca și partidele politice.</p>
Grecia	Candidați propuși de <ul style="list-style-type: none"> - partide politice - coaliții de partide Candidați independenți	Un candidat independent trebuie susținut de cel puțin 12 cetățeni cu drept de vot.
Irlanda	Candidați propuși de <ul style="list-style-type: none"> - partide politice - coaliții de partide Candidați independenți	În cazul alegerilor pentru Camera Inferioară a Parlamentului și pentru Parlamentul European, candidații care nu sunt afiliați unui partid politic trebuie să prezinte un număr de 30 de semnături ale alegătorilor înregistrați în circumscripția în care candidează.

Tabelul 3. Tipuri de candidați în funcție de cine îi propune

(continuare)

Țara	Tipuri de candidați	Observații
Italia	Candidați propuși de <ul style="list-style-type: none"> - partide politice - coaliții de partide - grupurile politice reprezentând minoritățile lingvistice Candidați independenți	Partidele sau coalițiile care nu au grupuri parlamentare în ambele Camere, precum și cele care nu au obținut cel puțin un mandat la ultimele alegeri pentru Parlamentul European trebuie să prezinte un număr de semnături proporțional cu mărimea circumscripției în care candidează. Sunt exceptate de la această regulă grupurile politice care reprezintă minoritățile lingvistice recunoscute și care au obținut cel puțin un mandat în cadrul ultimelor alegeri pentru Senat sau Cameră.
Letonia	Candidați propuși de <ul style="list-style-type: none"> - partide politice - coaliții de partide 	Accesul la competiția electorală este permis doar partidelor politice sau asociațiilor de partide politice, candidaturile independenților nefiind acceptate.
Lituania	Candidați propuși de <ul style="list-style-type: none"> - partide politice - coaliții de partide Candidați independenți (doar în circumscripțiile uninominale).	Fiecare candidat independent trebuie să prezinte o listă cu numele și semnăturile a cel puțin 1.000 de susținători.
Luxemburg	Candidați propuși de <ul style="list-style-type: none"> - partide politice - coaliții de partide Candidați independenți	Listele de candidați trebuie susținute de un număr de 250 de alegători, de un membru al parlamentului național sau de un parlamentar european.
Malta	Candidați propuși de <ul style="list-style-type: none"> - partide politice - coaliții de partide Candidați independenți	Foaia de nominalizare trebuie semnată de cel puțin patru alegători din circumscripția pentru care candidatul este nominalizat.
Olanda	Candidați propuși de <ul style="list-style-type: none"> - partide politice - coaliții de partide Grupări politice formate de alegători din circumscripții Candidați independenți	
Polonia	Candidați propuși de comitetele electorale	Comitetul Electoral (CE) este o structură de reprezentare și execuție a unui partid politic, coaliție sau grup de minimum 1.000 de cetățeni. Candidatura unui senator trebuie însoțită de 3 .000 de semnături de la cetățeni.
Portugalia	Candidați propuși de <ul style="list-style-type: none"> - partide politice - coaliții de partide 	Pe lista unui partid sau a unei coaliții pot figura inclusiv candidați care nu sunt membri ai partidului, respectiv ai coaliției.

Tabelul 3. Tipuri de candidați în funcție de cine îi propune

(continuare)

Țara	Tipuri de candidați	Observații
Regatul Unit	Candidați propuși de <ul style="list-style-type: none"> - partide politice - coaliții de partide Candidați independenți	Formularul de candidatură trebuie semnat de către cel care propune candidatul și de către un loctiitor, precum și de cel puțin 10 susținători.
Slovacia	Candidați propuși de <ul style="list-style-type: none"> - partide politice - coaliții de partide Candidați independenți	Un partid politic având cel puțin 10.000 membri poate înainta o listă de candidați. Dacă numărul membrilor unui partid este sub numărul cerut, trebuie înaintată o petiție cu un număr echivalent de semnături care să compenseze diferența. Excepție fac partidele care sunt reprezentate deja în „Consiliul Național”.
Slovenia	Candidați propuși de <ul style="list-style-type: none"> - partide politice - coaliții de partide - organizații ale minorităților naționale Candidați independenți	Listele trebuie să fie susținute de semnăturile a cel puțin trei reprezentanți în Adunarea Națională sau ale cel puțin 50 de alegători cu domiciliu permanent în regiune.
Spania	Candidați propuși de <ul style="list-style-type: none"> - partide politice - coaliții de partide - asociații de alegători formate din minimum doi membri 	Candidații independenți pot figura doar pe listele propuse de asociațiile de alegători Pentru a prezenta o listă de candidați într-o circumscripție, trebuie prezentat un număr de semnături egal cu 1% din numărul alegătorilor înscriși pe listele electorale din circumscripția respectivă.
Suedia	Candidați propuși de <ul style="list-style-type: none"> - partide politice - coaliții de partide 	Dacă un partid nu este deja reprezentat în Riksdag, pentru a putea propune o listă de candidați trebuie să prezinte o listă cu 1.500 de susținători cu drept de vot. Faptul că între tipurile de candidați din Suedia nu se întâlnesc și candidații independenți se explică prin aceea că, în această țară, o singură persoană poate înființa un partid politic.
Ungaria	Candidați propuși de <ul style="list-style-type: none"> - partide politice - coaliții de partide Candidați independenți	Candidații independenți pot participa la alegeri doar în circumscripțiile uninominale și trebuie să aibă un număr minim de 750 de susținători. O listă pentru circumscripțiile regionale poate fi propusă de un partid care a nominalizat un anumit număr de candidați (stipulat de lege pentru fiecare regiune în parte) într-un sfert din circumscripțiile uninominale ale regiunii respective (însă cel puțin în două circumscripții). O listă la nivel național poate fi propusă de un partid doar dacă a înaintat liste în cel puțin șapte circumscripții regionale. Organizațiile sociale includ și organizațiile minorităților naționale sau etnice.

Tabelul 3. Tipuri de candidați în funcție de cine îi propune

(continuare)

Țara	Tipuri de candidați	Observații
Bulgaria	Candidați propuși de <ul style="list-style-type: none"> - partide politice - coaliții de partide Candidați independenți propuși de comitete de inițiativă	Candidații independenți trebuie să prezinte un număr de semnături din partea alegătorilor cu domiciliul stabil în circumscripția în care candidează, număr care este proporțional cu mărimea circumscripției și care variază între 1.100 și 2.000.
România	Candidați propuși de <ul style="list-style-type: none"> - partide politice - coaliții de partide (însemnând alianțe politice sau alianțe electorale) - organizații ale minorităților naționale Candidați independenți	Un candidat independent trebuie prezinte o listă cu susținători în număr egal cu cel puțin 5% din numărul total al alegătorilor înscrși în listele electorale din circumscripția în care candidează.

Tabelul 3. Tipuri de candidați în funcție de cine îi propune

(continuare)

Reguli privind asocierea în partide, alianțe, alte tipuri de organizații

Având în vedere faptul că, în toate țările, fără excepție, principalii actori ai cursei electorale sunt partidele politice, cel puțin prin prisma faptului că majoritatea covârșitoare a candidaților, mai cu seamă a celor care ajung să fie aleși, sunt propuși de către partide, considerăm utilă o prezentare a condițiilor pe care trebuie să le îndeplinească partidele politice la înființare, sub aspectul numărului minim de membri fondatori. Așa cum se observă din tabelul de mai jos, acest aspect variază foarte mult de la o țară la alta, putându-se afirma că, la nivelul Uniunii Europene, nu există încă un standard în această privință. Dacă în țări

precum Austria, Danemarca, Olanda sau Suedia, o singură persoană poate înființa un partid politic, în Portugalia este nevoie de 7.500 de cetățeni cu drept de vot pentru acest lucru. Însă din toate țările analizate, România este țara care impune de departe cel mai mare număr minim de membri fondatori ai unui partid politic 25.000, observația fiind valabilă chiar și atunci când este avut în vedere raportul dintre acest număr și populația țării. Mai mult, în România nu pot fi înființate partide politice care să își propună promovarea unor politici la nivel local sau zonal, pe lângă condiția legată de minimum 25.000 de membri fondatori, existând și aceea conform căreia respectivii trebuie să provină din cel puțin 15 județe ale țării (din 54) și municipiul București, câte cel puțin 300 din fiecare din aceste județe și municipiul București.

Țara	Număr de membri fondatori	Observații
Austria	1	-
Belgia	3	-
Cehia	-	-
Cipru	-	-
Danemarca	1	-
Estonia	1.000	-

Tabelul 4. Numărul de membri fondatori necesar înființării unui partid

(se continuă)

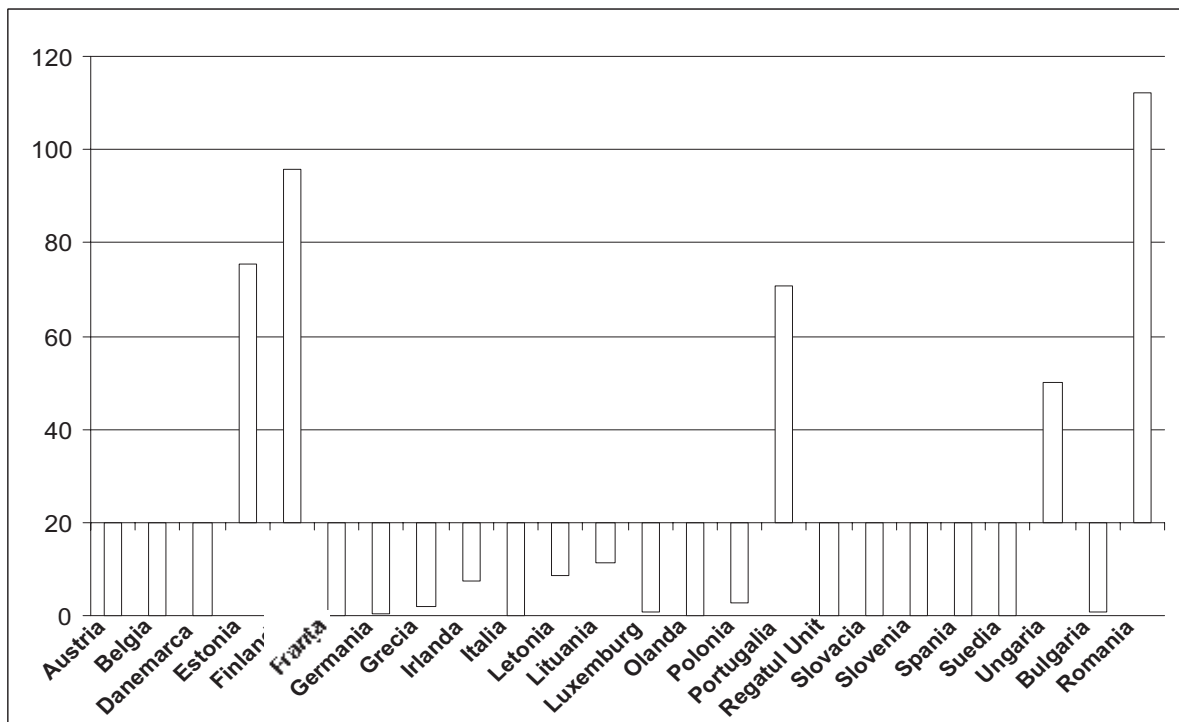
Țara	Număr de membri fondatori	Observații
Finlanda	5.000	Asociațiile care au ca scop principal influențarea afacerilor interne pot fi introduse în registrul partidelor. Pentru a fi înregistrate ca și partide, asociațiile trebuie să prezinte un program politic și 5.000 de semnături aparținând alegătorilor.
Franța	2	Conform statutului partidelor politice, toate asociațiile care intră sub incidența legii finanțării partidelor politice sunt considerate partide.
Germania	300	-
Grecia	200	-
Irlanda	300	Pentru a înființa un partid este nevoie de un număr de 300 de alegători, sau de declarația unui parlamentar membru al partidului.
Italia	2 - 5	Nu există o limită minimă de membri necesari pentru constituirea unui partid, pot fi chiar două persoane, însă în unele regiuni se cere un minimum de cinci membri pentru înscrierea în registrul organizațiilor.
Letonia	200	-
Lituania	400	-
Luxemburg	3	-
Malta	-	-
Olanda	1	-
Polonia	1.000	-
Portugalia	7.500	-
Regatul Unit	8	-
Slovacia	3	-
Slovenia	2	Partidele politice sunt definite de legea asociațiilor, iar în legea asociațiilor nu se menționează un număr minim de membri, doar se folosește pluralul „membri”.
Spania	2	De fapt, în legea partidelor politice nu există menționat un număr minim; doar se folosește pluralul „membri”.
Suedia	1	-
Ungaria	5.000	-
Bulgaria	50	-
România	25.000	Cei 25.000 trebuie să provină din cel puțin 15 județe și municipiul București, iar în fiecare dintre acestea să aibă domiciliul cel puțin 300 dintre membrii fondatori.

Tablelul 4. Numărul de membri fondatori necesar înființării unui partid

(continuare)

În imaginea următoare este înfățișat un grafic realizat pe baza raportului dintre numărul de membri fondatori necesari pentru înființarea unui partid și numărul de

locuitori în fiecare din cele 27 de țări care fac obiectul studiului.

Grafic 1. Raportul dintre numărul de membri fondatori necesari pentru înființarea unui partid și numărul de locuitori

Situația celor care votează și a celor care sunt votați, în fiecare dintre țările Uniunii Europene, în Bulgaria și în România

În cele ce urmează, este prezentată o sinteză a informațiilor conținute de capitolele precedente, sinteză structurată însă, pe țările care fac obiectul studiului. Informațiile prezentate în acest capitol sunt cele care se referă la aspecte care diferă, în general, de la o țară la alta. Caracteristici comune tuturor celor 27 de țări, cum ar fi vârsta minimă la care cetățeanul are drept de vot (care este de 18 ani) nu au mai fost incluse.

Prezentarea aferentă fiecărei țări cuprinde și o scurtă descriere a sistemului electoral folosit în alegerile parlamentare, descriere preluată din prima broșură din ciclul „25 + 2 modele electorale”, anume cea dedicată sistemelor electorale, astfel încât cititorul să își poată da seama în ce context funcționează regulile cu privire la candidați.

Austria

Cetățenii cărora le este suspendat sau anulat dreptul la vot

Persoanele cu dizabilități mintale și persoanele care suferă condamnări ce depășesc un an, suspendarea fiind revocată la șase luni după sfârșitul pedepsei.

Cetățeni ai altor state care pot vota pe teritoriul țării, la alegerile legislative

Nu.

Obligativitatea de a vota

Nu.

Vârsta minimă pentru candidatură

21 de ani pentru Consiliul Național (Camera inferioară), 30 de ani pentru Consiliul Federal (Camera Superioară) și 35 de ani pentru funcția de Președinte.

Restricții legate de cetățenie și reședință, pentru candidați

Pentru candidatura în alegerile parlamentare și alegerile prezidențiale este obligatorie cetățenia austriacă.

Obligativitatea de plată a unei taxe sau de constituire a unui depozit bancar, la depunerea candidaturilor

Orice partid care participă la alegeri parlamentare trebuie să plătească o taxă de 435 de Euro; nu se rambursează.

Tipul de sistem electoral folosit în alegerile parlamentare

Consiliul Național este ales prin sistem electoral proporțional cu listă închisă și vot preferențial, în timp ce locurile din Consiliul Federal sunt ocupate de către persoanele nominalizate, la nivelul adunărilor regionale, de către partidele politice reprezentate în parlamentele respective, fiecare partid având dreptul la un număr de nominalizări în funcție de numărul de locuri deținut în fiecare adunare.

Tipuri de candidați, în funcție de cine îi propune

Pot exista candidați propuși de partide politice, candidați propuși de coaliții de partide, precum și candidați independenți.

Belgia

Cetățenii cărora le este suspendat sau anulat dreptul la vot

Persoanele cu dizabilități mintale și persoanele care suferă condamnări ce depășesc patru luni.

Cetățenii altor state care pot vota pe teritoriul țării, la alegerile legislative

Nu.

Obligativitatea de a vota

Da.

Vârsta minimă pentru candidatură

21 de ani pentru alegerile parlamentare.

Condiții legate de cetățenie și reședință, pentru candidați

Se impune condiția de cetățenie candidaților la președinție și celor care candidează pentru parlament. Nu există condiționare de perioada de reședință pe teritoriul țării.

Obligativitatea de plată a unei taxe sau de constituire a unui depozit bancar, la depunerea candidaturilor

Nu se impune nici dovada constituirii de depozite bancare la dispoziția statului, nici plata unei anumite taxe la înscrierea în alegeri.

Tipul de sistem electoral folosit în alegerile parlamentare

Pentru alegerea Camerei Reprezentanților, se folosește un sistem proporțional cu scrutin de listă și vot preferențial (opțional) organizat la nivelul mai multor circumscripții plurinomiale. În ceea ce privește Senatul, 40 dintre membrii acestuia sunt aleși direct, în circumscripții plurinomiale constituite pe criterii lingvistice (25 de către colegiul electoral olandez și 15 de către colegiul electoral francez), folosindu-se sistemul proporțional cu scrutin de listă. 21 de senatori sunt desemnați de către adunările comunităților - 10 de către și din cadrul consiliului comunității flamande, 10 numiți de consiliul comunității franceze și 1 de către și din cadrul consiliului comunității germane. Încă 10 sunt numiți în funcție de puterea partidelor reprezentate în Senat, 6 de către senatorii aleși direct și 4 de către cei 21 de senatori desemnați de către comunități. Descendenții direcți ai monarhului sunt, de asemenea, senatori, însă nu sunt luați în calcul atunci când se stabilește cvorumul acestei Camere.

Tipurile de candidați, în funcție de cine îi propune

Pot exista candidați propuși de partide politice, candidați propuși de coaliții de partide, precum și candidați independenți.

Cehia

Cetățenii cărora le este suspendat sau anulat dreptul la vot

Persoanele cu dizabilități mintale.

Cetățenii altor state care pot vota pe teritoriul țării, la alegerile legislative

Nu.

Obligativitatea de a vota

Nu.

Vârsta minimă pentru candidatură

21 de ani pentru alegerile parlamentare (Președintele este ales de Parlament).

Condiții legate de cetățenie și reședință, pentru candidați

Se impune condiția de cetățenie celor care candidează pentru parlament. Nu există condiționarea de perioada de reședință pe teritoriul țării.

Obligativitatea de plată a unei taxe sau de constituire a unui depozit bancar, la depunerea candidaturilor

Partidele care participă la alegerile parlamentare trebuie să plătească o taxă de 7.000 de Euro pentru fiecare listă de candidați; se rambursează.

Tipul de sistem electoral folosit în alegerile parlamentare

Senatorii se aleg prin sistem majoritar absolut (pentru ca un candidat să fie ales, trebuie să obțină mai mult de jumătate din voturile valabil exprimate), în cadrul unor circumscripții uninominale. Deputații se aleg prin sistem proporțional cu scrutin de listă (închisă), desfășurat la nivelul unor circumscripții electorale care corespund regiunilor administrative ale Republicii Cehe, fiecare alegător având și posibilitatea de a exprima voturi preferențiale în favoarea a maximum patru candidați de pe lista pe care o votează.

Tipurile de candidați, în funcție de cine îi propune

Pot exista candidați propuși de partide politice, candidați propuși de coaliții de partide, precum și candidați independenți.

Cipru

Cetățenii cărora le este suspendat sau anulat dreptul la vot

Persoanele cu dizabilități mintale și persoanele care suferă condamnări.

Cetățenii altor state care pot vota pe teritoriul țării, la alegerile legislative

Nu.

Obligativitatea de a vota

Da.

Vârsta minimă pentru candidatură

25 de ani pentru alegerile parlamentare și 35 de ani pentru cele prezidențiale.

Condiții legate de cetățenie și reședință, pentru candidați

Se impune condiția de cetățenie candidaților la președinție și celor care candidează pentru parlament. Nu există condiționarea de perioada de reședință pe teritoriul țării.

Obligativitatea de plată a unei taxe sau de constituire a unui depozit bancar, la depunerea candidaturilor

Depozitul este stabilit la nivelul fiecărui candidat în parte și este returnat pentru fiecare candidat care obține (în voturi preferențiale) cel puțin 4% din coeficientul electoral. Coeficientul electoral se stabilește la nivelul circumscripției electorale sau la nivel național și reprezintă numărul mediu de voturi corespunzător unui candidat ales, calculat ca fiind câtul împărțirii numărului de voturi valabil exprimate la numărul de mandate

Tipul de sistem electoral folosit în alegerile parlamentare

Alegerile se desfășoară în baza unui sistem electoral proporțional cu scrutin de listă închisă și vot preferențial, organizat la nivelul a șase circumscripții electorale.

Tipurile de candidați, în funcție de cine îi propune

Pot exista candidați propuși de partide politice, candidați propuși de coaliții de partide, precum și candidați independenți.

Danemarca

Cetățenii cărora le este suspendat sau anulat dreptul la vot

Persoanele cu dizabilități mintale și persoanele care au domiciliul în străinătate de mai mult de 12 ani.

Cetățenii altor state care pot vota pe teritoriul țării, la alegerile legislative

Nu.

Obligativitatea de a vota

Nu.

Vârsta minimă pentru candidatură

18 ani pentru Parlament.

Condiții legate de cetățenie și reședință, pentru candidați

Se impune condiția de cetățenie celor care candidează pentru parlament. Nu există condiționare de perioada de reședință pe teritoriul țării.

Obligativitatea de plată a unei taxe sau de constituire a unui depozit bancar, la depunerea candidaturilor

Nu se impune nici dovada constituirii de depozite bancare la dispoziția statului nici plata unei anumite taxe la înscrierea în alegeri.

Tipul de sistem electoral folosit în alegerile parlamentare

Sistemul electoral danez este unul complex și construit pe baza principiului reprezentării proporționale coroborat cu cel al distribuirii teritoriale a mandatelor în funcție de populație, de numărul alegătorilor și de suprafața geografică. În alegeri, Danemarca este împărțită în trei regiuni: "Metropolitan Copenhagen", "Islands" și "Jutland". Acestea, la rândul lor, sunt divizate în circumscripții electorale în număr total de 17. Cele 17 circumscripții sunt împărțite în districte „nominale” în număr de 103, districte care nu au nici o relevanță din punct de vedere al distribuirii mandatelor între competitorii electorali, însă dețin un rol important în procesul de alocare a mandatelor între candidați, precum și din punct de vedere al administrării alegerilor. Fiecare partid politic are posibilitatea (însă nu și obligația) ca în cadrul fiecăreia din cele 17 circumscripții, să repartizeze fiecărui candidat un anumit district „nominal”, în districtul respectiv candidatul urmând a figura primul pe lista partidului său pe buletinele de vot.

Tipurile de candidați, în funcție de cine îi propune

Pot exista candidați propuși de partide politice, candidați propuși de coaliții de partide, precum și candidați independenți. Persoanele cu dizabilități mintale.

Estonia

Cetățenii cărora le este suspendat sau anulat dreptul la vot

Persoanele cu dizabilități mintale și persoanele care suferă condamnări.

Cetățenii altor state care pot vota pe teritoriul țării, la alegerile legislative

Nu.

Obligativitatea de a vota

Nu.

Vârsta minimă pentru candidatură

21 de ani pentru alegerile parlamentare și 35 de ani pentru cele prezidențiale.

Condiții legate de cetățenie și reședință, pentru candidați

Se impune condiția de cetățenie candidaților la președinție și celor care candidează pentru parlament.

Nu există condiționare de perioada de reședință pe teritoriul țării.

Obligativitatea de plată a unei taxe sau de constituire a unui depozit bancar, la depunerea candidaturilor

Candidații care participă la alegerile parlamentare trebuie să plătească o taxă echivalentă ca valoare cu două salarii minime lunare; se rambursează.

Tipul de sistem electoral folosit în alegerile parlamentare

Membrii Parlamentului sunt aleși printr-un sistem electoral cu scrutin de listă (deschisă) și vot preferențial (obligatoriu), desfășurat la nivelul a 11 circumscripții plurinomiale.

Tipurile de candidați, în funcție de cine îi propune

Pot exista candidați propuși de partide politice, candidați propuși de coaliții de partide, precum și candidați independenți.

Finlanda

Cetățenii cărora le este suspendat sau anulat dreptul la vot

Nu există.

Cetățenii altor state care pot vota pe teritoriul țării, la alegerile legislative

Nu.

Obligativitatea de a vota

Nu.

Vârsta minimă pentru candidatură

21 de ani pentru alegerile parlamentare și 35 de ani pentru cele prezidențiale.

Condiții legate de cetățenie și reședință, pentru candidați

Se impune condiția de cetățenie candidaților la președinție și celor care candidează pentru parlament. Nu există condiționare de perioada de reședință pe teritoriul țării.

Obligativitatea de plată a unei taxe sau de constituire a unui depozit bancar, la depunerea candidaturilor

Nu există.

Tipul de sistem electoral folosit în alegerile parlamentare

199 dintre reprezentanții Parlamentului sunt aleși printr-un sistem de reprezentare proporțională cu scrutin de listă și vot preferențial obligatoriu, scrutinul fiind organizat la nivelul celor 15 circumscripții electorale care corespund unităților administrative ale țării. Într-una dintre circumscripții (Insulele Åland), se alege un singur deputat, anume candidatul care obține cel mai mare număr de voturi.

Tipurile de candidați, în funcție de cine îi propune

Pot exista candidați propuși de partide politice, candidați propuși de coaliții de partide, precum și candidați propuși de asociații formate de alegători din circumscripții.

Franța

Cetățenii cărora le este suspendat sau anulat dreptul la vot

Persoanele cu dizabilități mintale și persoanele care suferă condamnări, doar pentru anumite pedepse.

Cetățenii altor state care pot vota pe teritoriul țării, la alegerile legislative

Nu.

Obligativitatea de a vota

Nu.

Vârsta minimă pentru candidatură

23 de ani pentru Președinte și Parlament.

Condiții legate de cetățenie și reședință, pentru candidați

Se impune condiția de cetățenie candidaților la președinție și celor care candidează pentru parlament. Nu există condiționare de perioada de reședință pe teritoriul țării.

Obligativitatea de plată a unei taxe sau de constituire a unui depozit bancar, la depunerea candidaturilor

Nu se impune nici dovada constituirii de depozite bancare la dispoziția statului, nici plata unei anumite taxe la înscrierea în alegeri.

Tipul de sistem electoral folosit în alegerile parlamentare

Deputații din Adunarea Națională sunt aleși prin sistem majoritar uninominal în două tururi de scrutin, alegerile desfășurându-se în 577 de circumscripții electorale

uninominal. Senatul prezintă originalitatea ca pentru alegerea membrilor săi să fie folosite două tipuri de sisteme - sistem majoritar în departamentele mici (în care se alege cel mult trei senatori) și sistem proporțional în celelalte. Cei 331 de senatori sunt aleși pentru un mandat de șase ani, reînnoibil. La fiecare trei ani se organizează alegeri pentru jumătate din locurile din Senat. Senatorii sunt aleși de către un colegiu electoral format din peste 145.000 de persoane: deputați, consilieri regionali sau generali, delegații consiliilor locale membri ai Consiliului Superior al francezilor din străinătate.

Tipurile de candidați, în funcție de cine îi propune

Pot exista candidați propuși de partide politice, candidați propuși de coaliții de partide, candidați propuși de grupări politice formate din alegătorii din circumscripție, precum și candidați independenți.

Germania**Cetățenii cărora le este suspendat sau anulat dreptul la vot**

Persoanele cu dizabilități mintale și persoanele ce domiciliază în străinătate, cu excepția celor cu domiciliul în țările member ale Consiliului Europei și a celor care au domiciliul în alte țări de mai puțin de 10 ani.

Cetățenii altor state care pot vota pe teritoriul țării, la alegerile legislative

Nu.

Obligativitatea de a vota

Nu.

Vârsta minimă pentru candidatură

18 ani pentru Parlament (Președintele este ales de Parlament).

Condiții legate de cetățenie și reședință, pentru candidați

Se impune condiția de cetățenie celor care candidează pentru parlament. Nu există condiționare de perioada de reședință pe teritoriul țării.

Obligativitatea de plată a unei taxe sau de constituire a unui depozit bancar, la depunerea candidaturilor

Nu se impune nici dovada constituirii de depozite bancare la dispoziția statului, nici plata unei anumite taxe la înscrierea în alegeri.

Tipul de sistem electoral folosit în alegerile parlamentare

Pentru Bundestag, alegerile se desfășoară în baza unui sistem proporțional prin compensare, cu selecție personalizată. Un număr de 299 de membri sunt aleși în tot atâtea circumscripții uninominale, în fiecare dintre acestea fiind declarat ales candidatul care obține cel mai mare număr de voturi. Celelalte locuri revin candidaților de pe listele pe care partidele politice le propun la nivelul landurilor. O persoană care candidează într-o circumscripție uninominală poate să figureze și pe lista de candidați a partidului la nivelul landului. Membrii Bundesrat-ului sunt desemnați de adunările legislative ale celor 16 landuri.

Tipurile de candidați, în funcție de cine îi propune

Pot exista candidați propuși de partide politice, candidați propuși de coaliții de partide, candidați propuși de alte tipuri de organizații, precum și candidați independenți.

Grecia**Cetățenii cărora le este suspendat sau anulat dreptul la vot**

Cetățenii cărora le este suspendat sau anulat dreptul la vot. Persoanele cu dizabilități mintale și persoanele care domiciliază în străinătate.

Cetățenii altor state care pot vota pe teritoriul țării, la alegerile legislative

Nu.

Obligativitatea de a vota

Da.

Vârsta minimă pentru candidatură

21 de ani pentru alegerile parlamentare.

Condiții legate de cetățenie și reședință, pentru candidați

Se impune condiția de cetățenie. Nu există condiționare de perioada de reședință pe teritoriul țării.

Obligativitatea de plată a unei taxe sau de constituire a unui depozit bancar, la depunerea candidaturilor

Partidele care participă la alegerile parlamentare trebuie să plătească o taxă de 146,74 de Euro pentru fiecare candidat; nu se rambursează.

Tipul de sistem electoral folosit în alegerile parlamentare

Alegerile se desfășoară în baza unui sistem electoral proporțional cu scrutin de listă (deschisă) și voturi preferențiale obligatorii, organizat la nivelul a 56 de circumscripții electorale (între care cinci au repartizat câte un singur mandat).

Tipurile de candidați, în funcție de cine îi propune

Pot exista candidați propuși de partide politice, candidați propuși de coaliții de partide, precum și candidați independenți.

Irlanda

Cetățenii cărora le este suspendat sau anulat dreptul la vot

Nu există.

Cetățenii altor state care pot vota pe teritoriul țării, la alegerile legislative

Da, doar pentru cetățenii britanici.

Obligativitatea de a vota

Nu.

Vârsta minimă pentru candidatură

21 de ani pentru alegerile parlamentare și 35 de ani pentru cele prezidențiale.

Condiții legate de cetățenie și reședință, pentru candidați

Se impune condiția de cetățenie candidaților la președinție și celor care candidează pentru parlament. Nu există condiționare de perioada de reședință pe teritoriul țării.

Obligativitatea de plată a unei taxe sau de constituire a unui depozit bancar, la depunerea candidaturilor

Partidele care participă la alegerile parlamentare trebuie să plătească o taxă de 300 de lire irlandeze pentru fiecare candidat; se rambursează.

Tipul de sistem electoral folosit în alegerile parlamentare

Începând din 1922, pentru alegerea Camerei Reprezentanților se folosește sistemul cu vot unic

transferabil, alegerile fiind organizate în 42 de circumscripții electorale, numărul de mandate care corespunde fiecărei circumscripții variind, conform legii între trei și opt (în funcție de numărul locuitorilor din circumscripție). În realitate, numărul de reprezentanți care se aleg într-o circumscripție nu este mai mare de cinci. Membrii Senatului sunt desemnați în maximum 90 de zile după alegerea Camerei Reprezentanților, în felul următor: 11 dintre ei sunt numiți de Primul Ministru (Taoiseach); 6 sunt aleși de către absolvenții a două universități - Universitatea Națională a Irlandei și Universitatea din Dublin, dintre reprezentanții acestor universități (câte trei de fiecare), folosindu-se sistemul cu vot unic transferabil; 43 sunt aleși dintre persoane având experiență și expertiză într-unul din următoarele 5 domenii de activitate: cultură și educație, agricultură și pescuit, muncă, industrie și comerț (incluzând arhitectură) și administrație și servicii sociale (incluzând activități de voluntariat). Alegerea se face (prin corespondență) de către un corp electoral format din membrii Camerei Reprezentanților, membrii Senatului în funcție, membrii consiliilor districtuale, folosindu-se sistemul cu vot unic transferabil. Nominalizările candidaților pentru cele cinci domenii se fac de către membrii celor două Camere (oricare patru membri pot propune un candidat, însă orice membru nu poate susține decât un candidat).

Tipurile de candidați, în funcție de cine îi propune

Pot exista candidați propuși de partide politice, candidați propuși de coaliții de partide, precum și candidați independenți.

Italia

Cetățenii cărora le este suspendat sau anulat dreptul la vot

Persoanele care suferă condamnări, doar pentru anumite pedepse, acestea incluzând condamnările pentru toate cazurile de încălcare a legislației electorale.

Cetățenii altor state care pot vota pe teritoriul țării, la alegerile legislative

Nu.

Obligativitatea de a vota

Da, fără să existe însă nici o sancțiune pentru alegătorii care nu se prezintă la vot.

Vârsta minimă pentru candidatură

25 de ani pentru Parlament.

Condiții legate de cetățenie și reședință, pentru candidați

Se impune condiția de cetățenie. Nu există condiționare de perioada de reședință pe teritoriul țării.

Obligativitatea de plată a unei taxe sau de constituire a unui depozit bancar, la depunerea candidaturilor

Nu se impune nici dovada constituirii de depozite bancare la dispoziția statului, nici plata unei anumite taxe la înscrierea în alegeri.

Tipul de sistem electoral folosit în alegerile parlamentare

Începând din decembrie 2005, s-a revenit la un sistem proporțional cu scrutin de listă (blocată). Totodată, sistemul electoral italian prevede și acordarea unei prime electorale partidului/coaliției care se clasează pe primul loc. Pentru Camera Deputaților, 12 mandate sunt atribuite într-o circumscripție reprezentând cetățenii din străinătate și un mandat este atribuit regiunii Valle d'Aosta. Restul de 617 mandate sunt atribuite în 26 de circumscripții electorale constituite la nivelul regiunilor, fiecare circumscripție având un număr de mandate proporțional cu mărimea sa. În cazul Senatului, un mandat este atribuit în Valle d'Aosta, șapte în Trento Alto Adige și șase în circumscripția reprezentând cetățenii din străinătate. Restul de 301 mandate se atribuie în circumscripții constituite la nivelul celor 18 regiuni rămase, fiecare regiune primind un număr de mandate proporțional cu populația sa.

Tipurile de candidați, în funcție de cine îi propune

Pot exista candidați propuși de partide politice, candidați propuși de coaliții de partide, candidați propuși de grupurile politice reprezentând minoritățile lingvistice, precum și candidați independenți.

Letonia

Cetățenii cărora le este suspendat sau anulat dreptul la vot

Persoanele cu dizabilități mintale și persoanele care suferă condamnări.

Cetățenii altor state care pot vota pe teritoriul țării, la alegerile legislative

Nu.

Obligativitatea de a vota

Nu.

Vârsta minimă pentru candidatură

21 de ani pentru alegerile parlamentare și 35 de ani pentru cele prezidențiale.

Condiții legate de cetățenie și reședință, pentru candidați

Se impune condiția de cetățenie candidaților la președinție și celor care candidează pentru parlament. Nu există condiționare de perioada de reședință pe teritoriul țării.

Obligativitatea de plată a unei taxe sau de constituire a unui depozit bancar, la depunerea candidaturilor

Partidele care participă la alegerile parlamentare trebuie să plătească o taxă de 1.420 de Euro pentru fiecare listă de candidați; se rambursează.

Tipul de sistem electoral folosit în alegerile parlamentare

Alegerile se desfășoară pe baza unui sistem proporțional cu scrutin de listă și vot preferențial organizat la nivelul a cinci circumscripții electorale. Un candidat poate figura pe listele depuse în mai multe circumscripții electorale.

Tipurile de candidați, în funcție de cine îi propune

Pot exista candidați propuși de partide politice și candidați propuși de coaliții de partide.

Lituania

Cetățenii cărora le este suspendat sau anulat dreptul la vot

Persoanele cu dizabilități mintale.

Cetățenii altor state care pot vota pe teritoriul țării, la alegerile legislative

Nu.

Obligativitatea de a vota

Nu.

Vârsta minimă pentru candidatură

Pentru alegerile parlamentare, vârsta minimă a candidaților este de 25 de ani, iar pentru Președinție este de 40 de ani.

Condiții legate de cetățenie și reședință, pentru candidați

Candidații la alegerile parlamentare și prezidențiale trebuie să fi avut reședința în țară cel puțin trei ani.

Obligativitatea de plată a unei taxe sau de constituire a unui depozit bancar, la depunerea candidaturilor

Partidele care participă la alegerile parlamentare trebuie să plătească o taxă echivalentă ca valoare cu un salariu mediu lunar pentru fiecare candidat într-o circumscripție uninominală + 20 de salarii medii pentru lista de candidați la nivel național; se rambursează.

Tipul de sistem electoral folosit în alegerile parlamentare

Sistemul electoral este unul mixt/paralel direct: 71 de candidați sunt aleși prin scrutin uninominal în circumscripții uninominale, iar ceilalți 70 sunt aleși prin scrutin de listă desfășurat la nivel național (întreg teritoriul constituie o circumscripție electorală).

Tipurile de candidați, în funcție de cine îi propune

Pot exista candidați propuși de partide politice, candidați propuși de coaliții de partide, precum și candidați independenți, doar în circumscripțiile uninominale.

Luxemburg

Cetățenii cărora le este suspendat sau anulat dreptul la vot

Persoanele cu dizabilități mintale și persoanele care suferă condamnări.

Cetățenii altor state care pot vota pe teritoriul țării, la alegerile legislative

Nu.

Obligativitatea de a vota

Da.

Vârsta minimă pentru candidatură

21 de ani pentru alegerile parlamentare.

Condiții legate de cetățenie și reședință, pentru candidați

Se impune condiția de cetățenie. Nu există condiționare de perioada de reședință pe teritoriul țării.

Obligativitatea de plată a unei taxe sau de constituire a unui depozit bancar, la depunerea candidaturilor

Nu se impune nici dovada constituirii de depozite bancare la dispoziția statului nici plata unei anumite taxe la înscrierea în alegeri.

Tipul de sistem electoral folosit în alegerile parlamentare

Pentru alegeri se folosește sistemul proporțional cu vot multiplu, în patru circumscripții electorale, după cum urmează: Nord - 9 deputați, Sud - 23 deputați, Centru - 21 deputați, Est - 7 deputați.

Tipurile de candidați, în funcție de cine îi propune

Pot exista candidați propuși de partide politice, candidați propuși de coaliții de partide, precum și candidați independenți.

Malta

Cetățenii cărora le este suspendat sau anulat dreptul la vot

Persoanele cu dizabilități mintale, persoanele care domiciliază în străinătate - doar pentru cei care au avut reședința în străinătate mai mult de 12 luni în ultimele 18 luni, și persoanele care suferă condamnări.

Cetățenii altor state care pot vota pe teritoriul țării, la alegerile legislative

Nu.

Obligativitatea de a vota

Nu.

Vârsta minimă pentru candidatură

18 ani pentru Parlament.

Condiții legate de cetățenie și reședință, pentru candidați

Candidații la alegerile parlamentare și prezidențiale trebuie să fi avut reședința pe teritoriul țării cel puțin șase luni.

Obligativitatea de plată a unei taxe sau de constituire a unui depozit bancar, la depunerea candidaturilor

Nu există.

Tipul de sistem electoral folosit în alegerile parlamentare

Sistemul electoral folosit pentru alegerea Parlamentului este unul de reprezentare proporțională, cu vot unic transferabil și care presupune și un mecanism de compensare, pentru anumite situații. Scrutinul este organizat în 13 circumscripții, în fiecare dintre acestea alegându-se câte cinci parlamentari.

Tipurile de candidați, în funcție de cine îi propune

Pot exista candidați propuși de partide politice, candidați propuși de coaliții de partide, precum și candidați independenți.

Olanda

Cetățenii cărora le este suspendat sau anulat dreptul la vot

Persoanele cu dizabilități mintale și persoanele care suferă condamnări ce depășesc un an, doar pentru anumite pedepse.

Cetățenii altor state care pot vota pe teritoriul țării, la alegerile legislative

Nu.

Obligativitatea de a vota

Nu.

Vârsta minimă pentru candidatură

18 ani pentru Parlament.

Condiții legate de cetățenie și reședință, pentru candidați

Se impune condiția de cetățenie. Nu există condiționare de perioada de reședință pe teritoriul țării.

Obligativitatea de plată a unei taxe sau de constituire a unui depozit bancar, la depunerea candidaturilor

Partidele care participă la alegerile parlamentare trebuie să plătească o taxă de 11.250 de Euro; se rambursează.

Tipul de sistem electoral folosit în alegerile parlamentare

Pentru alegerea Camerei inferioare (mai importantă decât cealaltă, prin prisma faptului că este singura care poate iniția legi), se folosește un sistem de reprezentare proporțională, cu scrutin de listă și vot preferențial organizat la nivelul unei singure circumscripții (care este teritoriul țării). Membrii Camerei superioare sunt aleși în mod indirect, de către un corp de electori format din reprezentanții consiliilor regionale, folosindu-se același sistem proporțional cu scrutin de listă și vot preferențial. Locurile sunt distribuite la nivel național între diferitele liste sau grupuri de liste care au obținut un minimum de 0.67%; fiecare primește atâtea locuri cât numărul de ori de care numărul de voturi primite este multiplu al normei de reprezentare stabilite la nivel național (numărul de voturi valabil exprimate în întreaga țară împărțit la numărul de locuri care trebuie distribuite). În cadrul fiecărei liste locurile sunt alocate între candidați corespunzător ordinii în care apar în aceasta. Alocarea restului de mandate rămase nedistribuite se realizează prin metoda d'Hondt.

Tipurile de candidați, în funcție de cine îi propune

Pot exista candidați propuși de partide politice, candidați propuși de coaliții de partide, candidați propuși de grupări politice formate de alegători din circumscripții, precum și candidați independenți.

Polonia

Cetățenii cărora le este suspendat sau anulat dreptul la vot

Persoanele cu dizabilități mintale.

Cetățenii altor state care pot vota pe teritoriul țării, la alegerile legislative

Nu.

Obligativitatea de a vota

Nu.

Vârsta minimă pentru candidatură

21 de ani pentru alegerile parlamentare și 35 de ani pentru cele prezidențiale.

Condiții legate de cetățenie și reședință, pentru candidați

Se impune condiția de cetățenie candidaților la președinție și celor care candidează pentru parlament. Candidații la președinție și la alegerile parlamentare trebuie să fi avut reședința pe teritoriul țării de cel puțin cinci ani.

Obligativitatea de plată a unei taxe sau de constituire a unui depozit bancar, la depunerea candidaturilor

Nu se impune nici dovada constituirii de depozite bancare la dispoziția statului, nici plata unei anumite taxe la înscrierea în alegeri.

Tipul de sistem electoral folosit în alegerile parlamentare

Sistemul electoral folosit pentru alegerea Sejm-ului este unul proporțional cu scrutin de listă și vot preferențial (obligatoriu) organizat la nivelul unor circumscripții electorale plurinominale. Circumscripțiile sunt organizate la nivelul voievodatelor sau al unor diviziuni ale acestora, regula de bază în stabilirea „granițelor” circumscripțiilor fiind aceea că aceste granițe nu le pot întrerupe sau intersecta pe cele ale județelor sau ale orașelor care au statut de județ în legislația electorală, din cele care formează teritoriul unui voievodat. Cu alte cuvinte, o circumscripție

electorală poate să cuprindă doar județe și orașe (de genul celor menționate mai sus) întregi, nicidecum diviziuni ale acestora. Mărimea unei circumscripții trebuie să fie de așa natură încât la nivelul ei să se aleagă cel puțin șapte deputați în Sejm. Senatorii sunt aleși printr-un sistem bazat pe principiul majorității, în circumscripții stabilite de așa natură încât, în fiecare dintre ele să se aleagă între doi și patru senatori. În fiecare circumscripție electorală, fiecare comitet electoral (reprezentând partid politic, alianță politică etc.) poate propune un număr de candidați cel mult egal cu numărul de senatori care trebuie aleși în circumscripția respectivă.

Tipurile de candidați, în funcție de cine îi propune
Pot exista candidați propuși de comitetele electorale. Comitetul Electoral este o structură de reprezentare și execuție a unui partid politic, coaliție sau grup de minimum 1.000 de cetățeni.

Portugalia

Cetățenii cărora le este suspendat sau anulat dreptul la vot

Persoanele cu dizabilități mintale, persoanele care domiciliază în străinătate - dar doar pentru alegerile legislative, și persoanele care suferă condamnări.

Cetățenii altor state care pot vota pe teritoriul țării, la alegerile legislative

Da, doar pentru cetățenii Uniunii Europene cu reședință stabilă în Portugalia și cetățenilor brazilieni care au „drepturi egale” speciale.

Obligativitatea de a vota

Da, fără să existe însă nici o sancțiune pentru alegătorii care nu se prezintă la vot.

Vârsta minimă pentru candidatură

18 ani pentru Parlament și 35 de ani pentru Președinție.

Condiții legate de cetățenie și reședință, pentru candidați

Se impune condiția de cetățenie candidaților la președinție și celor care candidează pentru parlament. Nu există condiționare de perioada de reședință pe teritoriul țării.

Obligativitatea de plată a unei taxe sau de constituire a unui depozit bancar, la depunerea candidaturilor

Nu se impune nici dovada constituirii de depozite bancare la dispoziția statului, nici plata unei anumite taxe la înscrierea în alegeri.

Tipul de sistem electoral folosit în alegerile parlamentare

Alegerile se desfășoară în baza unui sistem electoral proporțional cu scrutin de listă (blocată). Un număr de 226 parlamentari sunt aleși în cadrul unor circumscripții electorale ce corespund unităților administrative. Numărul de mandate care revin unei circumscripții este proporțional cu numărul de alegători din circumscripția respectivă și este stabilit prin metoda d'Hondt (cea mai mare medie). Patru mandate sunt alocate la nivelul a două circumscripții electorale constituite pentru cetățenii cu drept de vot care se află în afara țării - una pentru cetățenii portughezi rezidenți în țările membre ale Uniunii Europene, pentru care sunt alocate două mandate, și o alta pentru cetățenii din celelalte țări la care se adaugă regiunea Macao.

Tipurile de candidați, în funcție de cine îi propune
Pot exista candidați propuși de partide politice și candidați propuși de coaliții de partide.

Regatul Unit al Marii Britanii și Irlandei de Nord

Cetățenii cărora le este suspendat sau anulat dreptul la vot

Persoanele cu dizabilități mintale, persoanele care domiciliază în străinătate - dar doar pentru cei care au

reședința în străinătate de mai mult de 15 ani, și persoanele care suferă condamnări.

Cetățenii altor state care pot vota pe teritoriul țării, la alegerile legislative

Da, doar cetățenilor Commonwealth-ului și Irlandei.

Obligativitatea de a vota

Nu.

Vârsta minimă pentru candidatură

21 de ani pentru alegerile parlamentare.

Condiții legate de cetățenie și reședință, pentru candidați

Se impune condiția de cetățenie. Nu există condiționare de perioada de reședință pe teritoriul țării.

Obligativitatea de plată a unei taxe sau de constituire a unui depozit bancar, la depunerea candidaturilor

Partidele care participă la alegerile parlamentare trebuie să plătească o taxă de 732 de Euro pentru fiecare candidat; se rambursează.

Tipul de sistem electoral folosit în alegerile parlamentare

Pe teritoriul Marii Britanii (Anglia, Scoția și Țara Galilor), membrii Camerei Comunelor se aleg prin sistem majoritar cu un singur tur de scrutin, organizat în circumscripții uninominale, cunoscut în literatura de specialitate sub denumirea (denumire care provine din cursele hipice, unde învingătorul este concurentul care trece primul de un anumit punct de pe pista de alergare - linia de sosire, toți cei care trec linia respectivă după el fiind considerați a fi pierdut cursa) sau (deși această din urmă denumire mai este valabilă și pentru unele sisteme majoritare de listă). Un partid politic are dreptul la un candidat în fiecare circumscripție electorală. În Irlanda de Nord, alegerile se organizează după sistemul „votului unic transferabil”, folosit în Irlanda.

Tipurile de candidați, în funcție de cine îi propune

Pot exista candidați propuși de partide politice, candidați propuși de coaliții de partide, precum și candidați independenți.

Slovacia**Cetățenii cărora le este suspendat sau anulat dreptul la vot**

Persoanele cu dizabilități mintale și persoanele care suferă condamnări.

Cetățenii altor state care pot vota pe teritoriul țării, la alegerile legislative

Nu.

Obligativitatea de a vota

Nu.

Vârsta minimă pentru candidatură

21 de ani pentru alegerile parlamentare.

Condiții legate de cetățenie și reședință, pentru candidați

Se impune condiția de cetățenie. Nu există condiționare de perioada de reședință pe teritoriul țării.

Obligativitatea de plată a unei taxe sau de constituire a unui depozit bancar, la depunerea candidaturilor

Nu se impune nici dovada constituirii de depozite bancare la dispoziția statului nici plata unei anumite taxe la înscrierea în alegeri.

Tipul de sistem electoral folosit în alegerile parlamentare

În Slovacia, Parlamentul este ales prin sistem electoral proporțional cu scrutin de listă și vot preferențial, organizat la nivelul unei singure circumscripții electorale (stabilită la nivelul întregului teritoriu).

Tipurile de candidați, în funcție de cine îi propune

Pot exista candidați propuși de partide politice, candidați propuși de coaliții de partide, precum și candidați independenți.

Slovenia**Cetățenii cărora le este suspendat sau anulat dreptul la vot**

Persoanele cu dizabilități mintale.

Cetățenii altor state care pot vota pe teritoriul țării, la alegerile legislative

Nu.

Obligativitatea de a vota

Nu.

Vârsta minimă pentru candidatură

18 ani atât pentru Parlament.

Condiții legate de cetățenie și reședință, pentru candidați

Se impune condiția de cetățenie. Nu există condiționare de perioada de reședință pe teritoriul țării.

Obligativitatea de plată a unei taxe sau de constituire a unui depozit bancar, la depunerea candidaturilor

Nu se impune nici dovada constituirii de depozite

bancare la dispoziția statului, nici plata unei anumite taxe la înscrierea în alegeri.

Tipul de sistem electoral folosit în alegerile parlamentare

Parlamentul este ales prin sistem electoral proporțional cu scrutin de listă (închisă), organizat la nivelul a opt circumscripții electorale. La rândul ei, o circumscripție este împărțită în 11 regiuni, câte una pentru fiecare dintre candidații de pe lista unui partid (într-o circumscripție electorală, cei 11 candidați de pe lista

unui partid sunt repartizați, fiecare, în câte o regiune). Pentru minoritățile naționale - italiană și maghiară care au dreptul, fiecare, la câte un mandat de deputat, se stabilesc două circumscripții speciale.

Tipurile de candidați, în funcție de cine îi propune

Pot exista candidați propuși de partide politice, candidați propuși de coaliții de partide, organizații ale minorităților naționale, precum și candidați independenți.

Spania

Cetățenii cărora le este suspendat sau anulat dreptul la vot

Persoanele cu dizabilități mintale și persoanele care suferă condamnări, doar pentru anumite pedepse.

Cetățenii altor state care pot vota pe teritoriul țării, la alegerile legislative

Nu.

Obligativitatea de a vota

Nu.

Vârsta minimă pentru candidatură

18 ani pentru Parlament.

Condiții legate de cetățenie și reședință, pentru candidați

Se impune condiția de cetățenie. Nu există condiționare de perioada de reședință pe teritoriul țării.

Obligativitatea de plată a unei taxe sau de constituire a unui depozit bancar, la depunerea candidaturilor

Nu se impune nici dovada constituirii de depozite bancare la dispoziția statului, nici plata unei anumite taxe la înscrierea în alegeri.

Tipul de sistem electoral folosit în alegerile parlamentare

Pentru alegerea Camerei Deputaților se folosește un sistem de reprezentare proporțională cu scrutin de listă (blocată) organizat la nivelul a 50 de circumscripții electorale. Pentru alegerea Senatului se folosesc două sisteme: 208 senatori sunt aleși în mod direct în 52 de circumscripții electorale plurinomiale (cu patru senatori fiecare), prin așa numitul "sistem cu vot limitat", în care fiecare alegător votează nu o listă de candidați, ci un număr de maximum trei candidați; ceilalți 40 de senatori sunt aleși în mod indirect, ei fiind desemnați de adunările legislative ale celor 17 comunități autonome, fiecare dintre acestea având dreptul de a alege un senator la care se adaugă încă unul pentru fiecare milion de locuitori.

Tipurile de candidați, în funcție de cine îi propune

Pot exista candidați propuși de partide politice, candidați propuși de coaliții de partide și candidați propuși de asociații de alegători formate din minimum doi membri.

Suedia

Cetățenii cărora le este suspendat sau anulat dreptul la vot

Persoanele cu dizabilități mintale.

Cetățenii altor state care pot vota pe teritoriul țării, la alegerile legislative

Nu.

Obligativitatea de a vota

Nu.

Vârsta minimă pentru candidatură

18 ani pentru Parlament.

Condiții legate de cetățenie și reședință, pentru candidați

Se impune condiția de cetățenie. Nu există condiționare de perioada de reședință pe teritoriul țării.

Obligativitatea de plată a unei taxe sau de constituire a unui depozit bancar, la depunerea candidaturilor

Nu se impune nici dovada constituirii de depozite bancare la dispoziția statului, nici plata unei anumite taxe la înscrierea în alegeri.

Tipul de sistem electoral folosit în alegerile parlamentare

Sistemul electoral folosit este unul proporțional cu scrutin de listă și vot preferențial (opțional), organizat la nivelul a 29 de circumscripții electorale care corespund regiunilor administrative.

Tipurile de candidați, în funcție de cine îi propune

Pot exista candidați propuși de partide politice și candidați propuși de coaliții de partide.

Ungaria

Cetățenii cărora le este suspendat sau anulat dreptul la vot

Persoanele cu dizabilități mintale, persoanele care domiciliază în străinătate și persoanele care suferă condamnări.

Cetățenii altor state care pot vota pe teritoriul țării, la alegerile legislative

Nu.

Obligativitatea de a vota

Nu.

Vârsta minimă pentru candidatură

18 ani pentru Parlament (Președintele este ales de Parlament).

Condiții legate de cetățenie și reședință, pentru candidați

Se impune condiția de cetățenie candidaților la președinție și celor care candidează pentru parlament. Nu există condiționare de perioada de reședință pe teritoriul țării.

Obligativitatea de plată a unei taxe sau de constituire a unui depozit bancar, la depunerea candidaturilor

Nu se impune nici dovada constituirii de depozite bancare la dispoziția statului nici plata unei anumite taxe la înscrierea în alegeri.

Tipul de sistem electoral folosit în alegerile parlamentare

Sistemul electoral folosit este unul mixt, care combină sistemul majoritar cu sistemul proporțional: 176 de membri sunt aleși la nivelul a tot atâtea circumscripții uninominale, prin sistem majoritar uninominal cu două tururi, cel mult 152 la nivelul a 20 de circumscripții departamental teritoriale, prin scrutin de listă organizat în circumscripțiile respective, iar cel puțin 58 de mandate sunt „compensatorii”, fiind atribuite unora dintre candidații aflați pe listele naționale ale partidelor. Fiecare partid/coaliție are dreptul să propună: câte un candidat în fiecare din cele 176 de circumscripții uninominale; câte o listă de candidați în fiecare din cele 20 de circumscripții departamentale; o listă la nivel național.

Tipurile de candidați, în funcție de cine îi propune

Pot exista candidați propuși de partide politice, candidați propuși de coaliții de partide, candidați propuși de organizații sociale, precum și candidați independenți.

Bulgaria

Cetățenii cărora le este suspendat sau anulat dreptul la vot

Persoanele care suferă condamnări.

Cetățenii altor state care pot vota pe teritoriul țării, la alegerile legislative

Nu.

Obligativitatea de a vota

Nu.

Vârsta minimă pentru candidatură

21 de ani pentru Parlament și 40 de ani pentru Președinte.

Condiții legate de cetățenie și reședință, pentru candidați

Se impune condiția de cetățenie candidaților la președinție și celor care candidează pentru parlament. Candidații la președinție trebuie să fi avut reședința pe teritoriul țării de minimum cinci ani.

Obligativitatea de plată a unei taxe sau de constituire a unui depozit bancar, la depunerea candidaturilor

Nu se impune nici dovada constituirii de depozite bancare la dispoziția statului nici plata unei anumite taxe la înscrierea în alegeri.

Tipul de sistem electoral folosit în alegerile parlamentare

Alegerile se desfășoară în baza unui sistem electoral proporțional cu scrutin de listă (blocat), organizat la nivelul a 31 de circumscripții electorale, între care trei sunt constituite în Sofia și două în Plovdiv (celelalte 26 de circumscripții corespund regiunilor administrative).

Tipurile de candidați, în funcție de cine îi propune

Pot exista candidați propuși de partide politice, candidați propuși de coaliții de partide, precum și candidați independenți propuși de comitete de inițiativă.

România

Cetățenii cărora le este suspendat sau anulat dreptul la vot

Persoanele cu dizabilități mintale și persoanele care suferă condamnări.

Cetățenii altor state care pot vota pe teritoriul țării, la alegerile legislative

Nu.

Obligativitatea de a vota

Nu.

Vârsta minimă pentru candidatură

23 de ani pentru Camera Deputaților și 35 de ani pentru Senat și pentru președinție.

Condiții legate de cetățenie și reședință, pentru candidați

Candidații trebuie să fie cetățeni ai României la momentul depunerii candidaturii.

Obligativitatea de plată a unei taxe sau de constituire a unui depozit bancar, la depunerea candidaturilor

Nu se impune nici dovada constituirii de depozite bancare la dispoziția statului, nici plata unei anumite taxe la înscrierea în alegeri.

Tipul de sistem electoral folosit în alegerile parlamentare

Pentru ambele Camere, alegerile se desfășoară în baza unui sistem electoral proporțional cu scrutin de listă (blocat), organizat la nivelul a 42 de circumscripții electorale, între care una o reprezintă municipiul București.

Tipurile de candidați, în funcție de cine îi propune

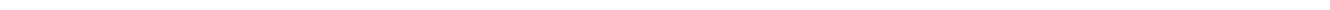
Pot exista candidați propuși de partide politice, candidați propuși de coaliții de partide (însemnând alianțe politice sau alianțe electorale), organizații ale minorităților naționale, precum și candidați independenți.

Bibliografie

Massicotte, Louis, Andre Blais, and Antoine Zoshinaka. 2004. *Establishing the Rules of the Games. Election Laws in Democracies*. University of Toronto Press.

Blais, Andre. 2000. *To Vote or Not to Vote? The Merits and Limits of Rational Choice Theory*. University of Pittsburgh Press.

Katy, Richard S. 1997. *Democracy and Elections*. Oxford University Press.

Prezenta lucrare face parte din ciclul „25 + 2 modele electorale”, editat de Centrul de Resurse pentru Democrație al Asociației Pro Democrația și care conține informații, date și comentarii rezultate în urma analizei comparative a legislației electorale din cele 25 de țări membre ale Uniunii Europene și din cele două țări candidate la aderare pentru 2007 – Bulgaria și România.

Acest număr este dedicat analizei condițiilor de participare la alegeri, atât în privința celor care votează, cât și în ceea ce îi privește pe candidați și structurile care îi propun și îi susțin în competiția electorală - partide politice, diferite forme de asociere ale partidelor politice, organizații ale minorităților naționale sau de alta natură, etc.

Lucrarea este editată cu sprijinul OPEN SOCIETY INSTITUTE.

CReD - APD

Bd. Mareșal Al. Averescu nr. 17
Pavilion 7, etaj 3
Sector 1, București

Tel/fax: (+4) 021 222 82 45 | E-mail: apd@apd.ro
(+4) 021 222 82 54 | Web: www.apd.ro

